

ХОРИЗОНТИ

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от фондация „Хоризонти“, и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

ГРАЖДАНСКА ИНИЦИАТИВА ЗА УЕБ ДОСТЪПНОСТ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР

www.ngogrants.bg

ПРОЕКТ "Гражданска инициатива за уеб достъпност в публичния сектор"
СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА БЛАГОДАРЕНИЕ НА
ПРОГРАМА ЗА ПОДКРЕПА НА НПО В БЪЛГАРИЯ ПО ФИНАНСОВИЯ
МЕХАНИЗЪМ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИКОНОМИЧЕСКО
ПРОСТРАНСТВО 2009-2014Г.

Наръчник за уеб ДОСТЪПНОСТ

София
2016

Наръчникът за уеб-достъпност е изработен по [проект “Гражданска инициатива за уеб-достъпност в публичния сектор“](#) на [Фондация „Хоризонти“](#). Проектът е финансиран от [Програмата за подкрепа на НПО в България](#) по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014 г. Той е с продължителност осем месеца и е на обща стойност 19057.20 евро, с безвъзмездно финансиране по програмата от 17057.20 евро. Повече информация за Програмата и донорите - Исландия, Норвегия и Лихтенщайн ще намерите на <http://www.ngogrants.bg> и <http://eeagrants.org>. Информация за изпълнението на проекта ще се публикува на <http://horizonti.bg>

Идеята за настоящия проект идва от факта, че в България все още няма изработен инструментариум и систематизирана информация относно достъпността на Интернет за незрящи. Не са привлечени организациите на незрящите за обществени обсъждания, участие при разработване на сайтове и тестването им. Незрящите хора ползват информация, услуги и комуникации основно чрез интернет. Дигиталната достъпност е също сред принципите в Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ). В чл. 9 от КПХУ, тя е условие за интеграция и социално включване. В момента не се прилагат в достатъчна степен норми и стандарти за постигане на универсален дизайн, гарантиращ достъпността на публичните сайтове. Липсват механизми за включване на незрящите ползватели при оценка на достъпността.

Чрез изпълнението на проекта ще се информира обществеността и в частност държавните и общински власти за степента и необходимостта от достъпност на Интернет за незрящи, ще се постигне мрежова организираност в гражданския сектор по отношение на дигиталната достъпност, ще се изработят инструменти за прилагане на международните стандарти за достъпност (това са настоящия Наръчник и приложението Въпросник), ще се извърши проучване и анализ на 100 действащи институционални сайтове относно тяхната достъпност, ще се създаде мрежа от експерти и доброволци за тестване на уеб-платформите в процеса на изграждане на електронно правителство.

Целевите групи на проекта са организациите на и за хора с увреждания за създаване на организирана мрежа по уеб достъпност, публичните институции с техните уеб сайтове, незрящи доброволци за тестване на сайтове.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от фондация „Хоризонти“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.

Съдържание

Въведение	5
Основна информация за достъпността, отнесена към зрително затруднените хора ..	6
Достъп до информация и комуникации	6
Нормативна база в международни и национални нормативни актове.....	8
Международни и европейски норми.....	8
Национална нормативна рамка за достъпност до информация	13
Общо изложение на стандартите и критериите за достъпност	16
Общи положения при стандарта WCAG 2.0	20
Какво съдържа WCAG 2.0	20
Принципи, насоки и критерии.....	20
Критерии за успех	21
Похвати за изпълнение на критериите за успех	22
Примерен код.....	22
Принципи, насоки и критерии	23
Принцип 1: осезаемост.....	23
Н 1.1: Алтернативен текст.....	23
КУ 1.1.1: Нетекстово съдържание (ниво А)	23
Н 1.2: осигурете алтернативи за времево базираната медия	27
КУ 1.2.1 при записи само на звук и само на видео (ниво А).....	27
КУ 1.2.3 аудио дескрипция или алтернативна медия (запис) (ниво А).....	29
КУ1.2.5 Аудио дескрипция (предварително записана) (ниво АА).....	31
Н 1.3: Адаптивно.....	31
КУ 1.3.1 информация и взаимовръзки (ниво А).....	32
КУ 1.3.2 Смыслена последователност (ниво А).....	35
КУ 1.3.3 Сензорни характеристики (ниво А).....	36
Н 1.4: Различно	38
КУ 1.4.1 употреба на цвят (ниво А).....	38
КУ 1.4.2 Контрол на звука (ниво А).....	40
КУ 1.4.3 Контраст (минимум) (ниво АА).....	41
КУ 1.4.4 Оразмеряване на текст (ниво АА).....	44
КУ1.4.5 текстови изображения (ниво АА).....	47
Принцип 2: оперативност.....	50
Н 2.1: Направете цялата функционалност достъпна от клавиатурата.....	50
КУ 2.1.1 Клавиатура (ниво А)	50

КУ 2.1.2 Без клавиатурен капан (ниво А)	52
Н 2.2: дайте на потребителите достатъчно време да прочетат и използват съдържанието.	53
КУ 2.2.1 Регулируемо време (ниво А)	54
КУ 2.2.2 Пауза, стоп, скрий (ниво А)	57
Н 2.4: Предоставете на потребителите спомагателни начини да се придвижват, да намират съдържание и да определят къде се намират.	61
КУ 2.4.1 Прескачане на блокове с информация (ниво А)	62
КУ 2.4.2 Озаглавена страница (ниво А)	63
КУ 2.4.3 Последователност на фокуса (ниво А)	65
КУ 2.4.4 Цел на връзка (в контекста) (ниво А)	68
КУ2.4.5 Множество Начини (Ниво АА)	70
КУ2.4.6 Заглавни надписи и Етикети (Ниво АА)	72
КУ2.4.7 Видим фокус (Ниво АА)	73
Принцип 3: разбираемост	74
Н 3.1: Четимо	74
КУ 3.1.1 Език на страницата (ниво А)	75
КУ3.1.2 Език на Части (Ниво АА)	76
Н 3.2: Предсказуемо	79
КУ 3.2.1 На фокус (ниво А)	79
КУ 3.2.2 При въвеждане (ниво А)	80
КУ3.2.3 Съгласувана Навигация (Ниво АА)	82
КУ3.2.4 Съгласувана Идентификация (Ниво АА)	83
Н 3.3: Помощ при въвеждане	86
КУ 3.3.1 Установяване на грешки (ниво А)	86
КУ 3.3.2 Етикети или инструкции (ниво А)	88
КУ3.3.3 Предложения при грешка (ниво АА)	90
КУ3.3.4 Предотвратяване на Грешки (Правни, Финансови, Данни) (Ниво АА)	91
Принцип 4: устойчивост	92
Н 4.1: Съвместимо	93
КУ 4.1.1 Разбор (ниво А)	93
КУ 4.1.2 Име, роля, стойност (ниво А)	94
Заклучение	97
Приложение Въпросник	99

Въведение

Идеята за „Наръчник за уеб достъпност“ (наричан по-нататък „Наръчник“) е разработена от сформирани широк интердисциплинарен екип, в който се включват ключови експерти по проекта и представители на Фондация „Хоризонти“ с компетентност в информационни технологии (ИТ) за незрящи.

Наръчникът е в електронен формат и е предназначен за разработчици на сайтове, администратори на съществуващи сайтове, възложители на поръчки за разработване на сайтове и др. Към наръчника е разработено Интернет приложение - въпросник (чек-листа), съдържащо степенувани по значимост въпроси за оценяване на достъпността на сайтове. Въпросникът е предназначен за крайни потребители и за всеки, който иска бързо и лесно да провери дали даден сайт е достъпен за незрящи ползватели.

Хората с увреждания трябва да имат възможност да търсят, получават и споделят информация и да използват новите технологии, наравно с останалите членове на обществото, с цел повишаване на независимостта им във всички сфери на живота.

Според статистиката в Европейския съюз (ЕС) процентът на гражданите с ограничена функционалност е 15%-16%. Или общо около 80 милиона души (близо една шеста от европейците) живеят с някаква форма на увреждане. Също така хората на възраст над 75 години (повече от една трета от европейците) страдат от увреждания, които ги ограничават в някаква форма.

В България над 450 000 души (по официална статистика от 2011г.), а реално над 700 000 души страдат от увреждания (ако се съди по ТЕЛК регистрираните, които са вече над 600 000, както и от получаващите пенсии и помощи). Заедно с възрастните над 75г. това са повече от една шеста от българите. Няма точна статистика в България за броя на хората със зрителни увреждания. В Съюза на слепите членуват над 14000 души с над 70% трайно намалена работоспособност. Но освен тях има и значителен брой граждани със зрителни увреждания между 50% и 70% трайно намалена работоспособност, както и деца със увредено зрение.

Поради застаряването на населението на ЕС тези цифри (15% от населението в трудоспособна възраст) продължават застрашително да нарастват. Тези хора често не могат да участват пълноправно в обществения и икономическия живот заради физически и други ограничения. Тази статистика показва острата нужда от осигуряване на достъпност в различни насоки.

Хората с увреждания трябва да имат възможността да използват информационните и комуникационните системи (ИКТ) наравно с всички, но съществуват изследвания, които показват, че не-повече от 5-10% от уеб сайтовете са общодостъпни. През 2009г. пазарът за разработване на уеб сайтове в 27-те държави-членки на ЕС е съставен от около 175 000 предприятия. В него са заети около 1 милион души, а генерираният оборот е 144 милиарда EUR [7,8]. Европейският пазар за продукти и услуги, свързани с достъпността на уеб сайтовете, се оценява на 2 милиарда EUR. Той би могъл да нарасне значително, ако повече уеб сайтове станат общодостъпни.

Целта на наръчника е да разгледа уеб достъпността, стандартите и критериите за уеб достъпност, отнесени към хората със зрителни увреждания.

При направата на наръчника и чек-листата са използвани материали на ЕС, W3C, IBM, Adobe, Microsoft, закони, наредби, стандарти и други източници на информация, свързани с осигуряването на достъпност на Интернет представянето и електронните услуги на публичната администрация [4-14]. Също така са проучени подобни разработки и изследвания като доклади [1], изследвания за достъпност [2,3], помагала («Активно включване в информационното общество» линк) и др.

Тъй като основната целева група на фондация „Хоризонти“ е хора със зрителни увреждания, наръчникът ще акцентира върху специфичните за тези увреждания насоки, с изключение на случаите, в които те се препокриват с други често срещани при хората с нарушено зрение увреждания.

Основна информация за достъпността, отнесена към зрително затруднените хора

В този раздел ще се разгледат основната информация за достъпността, отнесена към зрително затруднените хора, нормативната база в международни и национални нормативни актове, както и общо изложение за стандартите и критериите за достъпност и разработчиците им.

Достъп до информация и комуникации

Достъпността е съществено условие за равнопоставеност на хората с увреждания и тяхното социално участие и е включена в Конвенцията на Организацията на обединените нации (ООН) за правата на хората с увреждания като основна предпоставка за приобщаването на хората с увреждания ([Convention on the Rights of Persons with Disabilities](#)) [9].

Достъпът до информация и комуникация е ключов аспект за участието в обществото и в икономическия живот. В конвенцията се дава следното определение за достъпност: „хората с увреждания да имат равнопоставен достъп до физическата среда, транспорта, ИКТИ системи, както и до други структури и услуги.“

Уеб достъпността е приобщаване на хората с увреждания и премахване на бариерите, които пречат на достъпа им до уеб сайтовете. За постигане на уеб достъпност е необходимо сайтовете да са проектирани при спазване на правилата за уеб достъпност и разработени така, че всички потребители да имат равен достъп до информацията и функционалността на сайта. При изграждането на достъпна уеб среда би следвало да се имат предвид всички увреждания и дефицити на личността, които могат да засегнат нормалния достъп, включително зрителни, слухови, физически, говорни, сензорни и неврологични заболявания.

Достъпността на информацията, отнесена към зрително затруднените хора има някои специфични особености. Например, когато един сайт е кодиран със семантично смислен HTML код, с текстови еквивалентни и предвидени снимки и връзки, именувани по значение, това помага на незрящите потребители, използващи текст-към-говор софтуер и/или текст-към-Брайл хардуер. Също така когато текстът и изображенията са увеличени, потребителите с нарушено зрение могат по-лесно да го четат и възприемат правилно.

Хората с увреждания трябва да имат достъп до информация и знание. В тази връзка ИКТ имат важно значение за иновативно приобщаване, иновативно образователно съдържание и насърчаване на свободното споделяне на приложения и съдържание и се превръщат в мощен инструмент, който дава възможност на различни хора по целия свят да участват в информационното общество.

Разработени са приложения, които улесняват хората с нарушена функционалност. Например чрез вградения браузер Internet Explorer в най-разпространената операционна система Windows се предлагат следните функции за настройки за достъпността и ползваемостта на Интернет:

- Използване на клавиатура за сърфиране в уеб
- Мащабиране на уеб страница
- Уголемяване или намаляване на текста
- Промяна на шрифта, форматирането и цветовете на уеб страниците
- Избор на цвят за уеб сайтовете
- Смяна на всички настройки за шрифт и цвят за уеб сайтове
- Персонализиране на Internet Explorer за работа с екранен четец или софтуер за разпознаване на глас
- Подобряване на четливостта на отпечатаните уеб страници.

Широко разпространените екранни четци за Windows – JAWS и NVDA, предлагат функционалността Виртуален екран, чрез която незрящият потребител много по-удобно прочита съдържанието на отворена уеб страница чрез различни браузери, но само ако дизайнът на страницата е съобразен със стандартите за достъпност.

ИКТ силно разширяват възможностите на съвременния човек за себеизразяване, за споделяне на мнение и достъп до информация от различно естество, но за хората с увреждания този факт има двойствен ефект. От една страна, информационната недостъпност може да задълбочи пропастта между хората с увреждания и другите. В тази посока европейските и международните политики се стремят да разработват политически документи, които са адресирани към хора с увреждания, живеещи в дигитално разделение – „несъответствие между тези, които могат да се възползват от дигиталните технологии и останалите, които не могат” - поради недостъпността на ИКТ.

От друга страна, хората с увреждания често използват нетрадиционните средства за комуникация и учене, а ИКТ позволяват да се разшири техния обсег и качество на кодиране и декодиране на информацията. Важно е популяризирането на тези алтернативни начини за комуникация чрез средствата на новите технологии, което ще разшири не само достъпа до информация, но ще подобри количествено и качествено интеракциите на хората с увреждания.

Нормативна база в международни и национални нормативни актове

Международни и европейски норми

Действащата европейска рамка в областта на свободата на изразяване и на мнение и достъпа до информация има своята специфичност за различните страни.

Основната действаща рамка за достъп до информация на хората с увреждания в глобален мащаб и за ЕС е [Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания](#) (Конвенцията). Конвенцията е ратифицирана от ЕС на 23 декември 2010 година. Това е първият правно задължителен международен инструмент в областта на правата на човека, който се ратифицира от ЕС като единно цяло. Конвенцията изисква държавите, които са страни по нея, да насърчават, закрилят и гарантират пълноценното и равноправно упражняване на всички човешки права, основните свободи и да способстват за зачитане на вътрешно присъщото човешко достойнство на хората с увреждания [9].

http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_BUL.pdf

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-4_bg.htm

Друг основен документ **Хартата на основните права в ЕС** гласи (Чл.11) *всеки има право на свобода на изразяването и на мнения. Това право включва свободата да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на публичните власти и независимо от границите”. В чл. 21 е записано, че “Съюзът признава и зачита правото на хората с увреждания да се ползват от мерки, които осигуряват тяхната автономност, социалната и професионалната им интеграция и участието им в живота на общността.”*

Стратегията на ЕС за хората с увреждания за периода 2010—2020 г. гарантира възможност хората с увреждания да упражняват правата си в условията на равнопоставеност с всички останали, както и премахването на препятствията, с които се сблъскват в ежедневието. Тя има за цел също така да подпомогне практическото прилагане на Конвенцията както на равнище ЕС, така и на национално равнище. За да могат хората с увреждания активно да упражняват своите права, да участват и правят избори в своя живот, техният достъп до информация чрез адекватни информационни системи е от основно значение.

Въпреки това информацията и комуникацията продължават да бъдат в значителна степен недостъпни за много хора с увреждания. Непрекъснатото развитие в областта на ИКТ променят начина, по който гражданите общуват помежду си, работят, обучават се, правят бизнес, ползват услуги, информация, култура и комуникират. Технологичният напредък включва Интернет, устройствата за е-комуникация, видеотелефоните и др. Важно е всички хора да се възползват от тези технологични постижения и нито една група да не бъде изключвана, особено хората с увреждания. Обществените органи имат специален дълг да гарантират, че тяхната информация е достъпна в разнообразие от формати, отговарящи на различните нужди на хората с увреждания. Комуникационните системи също трябва да бъдат достъпни за хора с увреждания. Хората с увреждания следва също така да бъдат консултирани относно развитието на стандарти и разработването на нови комуникационни и информационни системи.

В **Резолюцията на Европейския парламент** от 25 октомври 2011г. относно мобилността и интеграцията на хората с увреждания и **Европейската стратегия за хората с увреждания** за периода 2010-2020 г. се казва, че *„съществува силна връзка между мобилността, уврежданията и социалното приобщаване, особено по отношение на свободната комуникация и достъпа до комуникация (включително Брайлова азбука, жестомимичен език и други*

алтернативни форми на комуникация), свободното движение във всички сфери на живота и достъпа до услуги”.

Чл. 30 от Резолюцията гласи “Комисията и държавите-членки да ускорят осигуряването на достъп до услугите чрез различни стратегии за премахване на пречките пред достъпа до тези технологии, в това число по-ниски цени, както и чрез водещите инициативи на стратегията „ЕС 2020“, насочени към постигане на целите на „ЕС 2020““. В **чл. 37** се казва, че „новаторските и основани на знанието икономики не могат да се развиват без достъпно съдържание и представяне на информацията за хората с увреждания в съответствие с обвързващите законодателни актове, например достъпни уебстраници за незрящите и съдържание със субтитри за хората с увреден слух, включително услуги на средствата за масово осведомяване, онлайн услуги, достъпни за хората, използващи жестомимичен език, приложения за мобилни телефони и реагиращи на допир и звукови помощни приспособления в обществените медии”. **Чл. 38** гласи “Комисията и държавите-членки да въведат „двулистов“ подход, при който обвързващото законодателство и стандартите се разглеждат като допълващи се инструменти, необходими за обезпечаването на достъп; законодателството следва да установи рамка, която да бъде устойчива в контекста на бързото развитие в сектора на ИКТ; стандартите следва да бъдат еволюиращи инструменти, които могат да гарантират прилагане на законодателството”.

Според **Декларацията на Комитета на министрите към Съвета на Европа** относно закрилата на свободата на изразяване и информация и свободата на събиране и сдружаване във връзка с имената на домейни и имената на стрингове в Интернет (приета от Комитета на министрите на 21 септември 2011 г. на 1121-та среща на представителите) „свободата на изразяване и правото да се получава и разпространява информация, както и свободата на медиите, която е следствие от тях, са абсолютно задължителни за развитието на истинската демокрация и демократичните процеси.”

Предложението за Директива на Европейския парламент и на Съвета на Европа относно достъпността на уеб сайтовете на органите от обществения сектор цели да се служи както на гражданите, така и на доставчиците на уеб услуги в ЕС чрез улесняване на изграждането на вътрешен пазар за достъпност на уеб сайтовете, чрез сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки относно достъпността на уеб сайтовете.

Повечето държави-членки са разработили въз основа на WAI **WCAG** (Web Accessibility Initiative / Web Content Accessibility Guideline) на World Wide Web Consortium (W3C) собствени политики и спецификации за достъпност на уеб сайтовете, което води до разпокъсване на пазара за създатели на уеб сайтове. Като се хармонизират спецификациите за достъпност на уеб сайтовете за набор от основни услуги на органите от общественния сектор, ще се направи важна крачка напред в решаването на проблема с фрагментирането и несигурността на пазара, което ще породи ползи за правителствата и гражданите, както и по-голям и подобрен пазар във връзка с достъпността на уеб сайтовете.

В директивата се предвижда от края на 2015 г. въвеждането на задължителни стандартизирани изисквания за достъпността на , чрез които се предоставят 12 вида обществени услуги. Задължението за осигуряване на достъпност се отнася за основните услуги, предоставяни от държавните органи, като услуги във връзка със социалната сигурност и здравеопазването, търсене на работа, кандидатстване в университет и издаване на лични документи и актове за гражданско състояние. Предложените нови правила също така поясняват какво означава достъпност на уеб сайтовете (технически спецификации, методика за оценяване, докладване, изпитване „отдолу нагоре“). В рамките на възложения от Европейската комисия (ЕК) мандат 376 е разработен хармонизиран Европейски стандарт, който обхваща и достъпността на уеб сайтовете в съответствие с посочените насоки, приет през месец февруари 2014 г.

Дванадесетте вида услуги, предоставяни чрез уеб сайтове са:

- (1) Във връзка с данъци върху дохода: подаване на декларация, уведомяване за дължими данъци;
- (2) За услуги за търсене на работа чрез бюрата по труда;
- (3) Във връзка със социалноосигурителни обезщетения: обезщетения за безработица, детски надбавки, разходи за медицинско обслужване (възстановяване или директно плащане), студентски стипендии;
- (4) Във връзка с лични документи: паспорти или свидетелства за управление на МПС;
- (5) За регистрация на автомобили;
- (6) За заявления за разрешение за строеж;
- (7) За декларации до полицията, напр. в случай на кражба;
- (8) От обществени библиотеки, напр. каталози и инструменти за търсене;
- (9) За искане и предоставяне на актове за раждане или за сключване на граждански брак;
- (10) За записване във висше учебно заведение (университет);
- (11) За уведомление за промяна на местожителство;

(12) За услуги, свързани със здравето: интерактивни съвети относно достъпността на услугите, онлайн услуги за пациенти, записване на час.

Според **Европейския икономически и социален комитет (ЕИСК)** достъпността трябва да се разбира като неразделна част от принципа за равни права на гражданите. В тази връзка достъпността на уеб сайтовете следва да се превърне в мярка за осигуряване на равни права наред с някои други ключови условия като:

- развитие на инфраструктурите, осигуряващо на всички достъп до високоскоростен интернет (broad band);
- възможност за всички граждани да ползват лични или обществени крайни устройства (hardware);
- достъпност на софтуера (software), който да е разбираем за всички потребители, гарантиращ лесно използване, включително за хората, намиращи се в положение на социално изключване.

Директива 2010/13/ЕС относно аудио-визуалните медийни услуги съдържа разпоредби в полза на хората с увреждания и разглежда въпроси, свързани с достъпността. Умението за използване на медиите е една от основните цели на директивата, по-специално в перспективата на предизвикателствата и рисковете, които носи хибридната телевизия. Поради размиращата се граница между линейните и нелинейните услуги за потребителя става по-трудно да отличава различните медии и източниците на тяхното съдържание.

Ревизираната европейска регулаторна рамка по отношение на електронните съобщения, съдържаща засилени мерки за крайните потребители с увреждания е транспонирана в законодателствата на държавите-членки и Комисията следи за прилагането на тези европейски правила на национално равнище.

На 4.11.2013 г. Комисията публикува изследване за оценка и насърчаване на електронния достъп, в което е направен анализ на състоянието на електронната достъпност в 27 страни-членки и някои трети страни. Направен е преглед на предприетите стъпки по отношение на политиката в тази област, с особен акцент в три основни области – уеб, телекомуникации и телевизия.

В Доклад относно прилагането на Директивата от 28.02.2013 г. се препоръчва наблюдаване на действията, свързани с предоставянето на медийни услуги за лица със зрителни или слухови увреждания. Подчертава се необходимостта радио- и телевизионните оператори да бъдат поощрявани от отделните държави-членки да опознаят по-отблизо потребностите на тези лица и да продължат да работят за развитието на технологиите, които биха гарантирали по-широк достъп до програми за всички граждани чрез по-нататъшно развитие наред с другото на аудиоописанието, аудиосубтитрите,

жестомимичен език и навигационното меню, и на електронните програмни указатели.

Политиката за достъпност на уеб сайтовете на публичните институции е публикувана през 2002г. През 2002 Европейският парламент (ЕП) определя със своя резолюция ([European Parliament Resolution](#)) минимално ниво на достъпност за интернет страниците на публичната администрация – ниво AA (Level AA Success Criteria) съгласно WCAG (Web Content Accessibility Guidelines).

E-inclusion е европейска политическа инициатива, която се стреми да осигури използваемост на ИКТ от по-широк кръг потребители. Декларацията за e-Inclusion от Рига 2006 година ([Riga eInclusion Declaration](#)) отразява решението на ЕС да промотира по-достъпно електронно управление като се осигури до 2010 година достъпност на всички публични Интернет страници съобразно съответните стандарти и указания на консорциума W3C.

Национална нормативна рамка за достъпност до информация

Наличната нормативна уредба съдържа регламенти, насочени към създаване на условия за равен достъп до информация, свобода на изразяване и свобода на мнение на хората с увреждания.

България е ратифицирала редица международни документи с които гарантира защитата и интересите на всички граждани, намиращи се под нейна юрисдикция, включително и хората с увреждания.

- 2012 – [Конвенцията](#) на ООН за правата на хората с увреждания е ратифицирана на 26 януари 2012 г. Конвенцията предвижда предприемане на активни действия от страна на държавните институции, за да се гарантира упражняването на човешките права от хората с увреждания и съобразяване с указанията от нея стандарти. С обнародването на Закона за ратифициране на Конвенцията (публикувана в ДВ), тя вече е част от вътрешното право на Република България и окончателно се гарантира предимството на нормите на Конвенцията пред вътрешното законодателство в случай на противоречие с него.
- 2000 - Европейската социална харта /ревизирана/;
- 1992 - Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и първият допълнителен протокол към нея;
- 1970 - Международния пакт за граждански и политически права и Международния пакт за икономически, социални и културни права.

Националната рамка в областта на свободата на изразяване и на мнение и достъпа до информация включва и други важни закони и документи.

Правото на достъп до информация и свобода на изразяване и на мнение е основен принцип, гарантиран от **Конституцията на Република България чл.41** (ал. 1 и 2). В Конституцията на държавата е гарантирано правото на всеки „да търси, получава и разпространява информация“, а всички граждани имат право „на информация от държавен орган или учреждение по въпроси, които представляват за тях законен интерес, ако информацията не е държавна или друга защитена от закона тайна или не засяга чужди права“.

Законът за защита от дискриминация урежда защитата срещу всички форми на дискриминация и съдейства за нейното предотвратяване. **Законът за достъп до обществена информация** урежда обществените отношения, свързани с правото на достъп до обществена информация, както и с повторното използване на информация от обществения сектор. **Чл. 26** от закона гласи: (4) Лица, които имат зрителни увреждания или увреждания на слухово-говорния апарат, могат да поискат достъп във форма, отговаряща на техните комуникативни възможности.

Законът за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ) урежда обществените отношения, свързани с интеграцията на тези социални групи. Неговата цел са създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, социална интеграция и подкрепа на хората с увреждания. **В чл. 4 (ал. 7)** се определя, че интеграцията на хората с увреждания се осъществява и чрез „достъпна информация“.

В чл. 42 (ал. 1 и 2) се посочва, че хората с трайни увреждания имат право на месечна добавка за социална интеграция според индивидуалните им потребности, предназначени за покриване на допълнителни разходи за „информационни и телекомуникационни услуги“ и „достъпна информация“.

Законът за електронните съобщения урежда обществените отношения, свързани с осъществяване на електронни съобщения. **Наредба № 6 от 13 март 2008 г. за универсалната услуга по Закона за електронните съобщения** урежда обществените отношения, свързани с осъществяване на електронни съобщения. **Законът за електронното управление** урежда дейността на административните органи при работа с електронни документи, предоставянето на административни услуги по електронен път и обмяна на електронни документи между административните органи.

Наредбата за електронните административни услуги определя общите изисквания за предоставяне на електронни административни услуги на гражданите и организациите от доставчиците на електронни административни услуги; техническите изисквания за осигуряване на достъп до услугите и политиките на доставчиците на електронни административни услуги за използваните графични и други интерфейси на информационните системи;

другите начини за подаване на електронни документи от гражданите и организациите и др.

Според **чл. 3. (2)** „електронните административни услуги се предоставят по достъпен начин, включително за лица с увреждания“.

Според текстовете в Наредбата съответствието на всяка интернет страница на доставчиците на административни услуги с гореспоменатите изисквания и с изискванията за достъпност, включително за лица с увреждания, се проверява с тестове преди публикуването ѝ в Интернет и при всяка промяна на програмния код на софтуерния продукт, с който се поддържа Интернет страницата.

Тестовете обхващат:

1. тестове за съвместимост с използваните от лицата с увреждания помощни средства - екранни четци, синтезатори на говор, увеличители на екрана, средства за промяна на формата, средства за навигация, средства за четене чрез генериране на звук и светлинни сигнализатори, с които компютърът на потребителя съобщава за настъпили определени събития (тестове за техническа достъпност);
2. експлоатационни тестове за степента на достъпност на интернет страниците, които се извършват от лица с увреждания (тестове за експлоатационна достъпност).

По смисъл на **чл.15в. (1)** „администрациите разработват и публикуват на видно място в официалните си интернет страници политика за достъпност на съдържанието за хората с увреждания“.

(2) Политиката за достъпност:

1. отразява мерките, които администрацията предприема за удовлетворяване нуждите на различните потребители и лицата с увреждания;
2. съдържа информация относно начина, по който лицата с увреждания участват в процеса на разработване и развитие на интернет страницата;
3. определя мерките и средствата за управление и поддържане нивото на достъпност;
4. съдържа план за провеждане на тестовете за достъпност.

Чл. 19. гласи, че: „доставчиците на електронни административни услуги трябва да проектират дизайна на интернет страниците си по начин, който:

1. да позволява визуализирането им при разделителна способност 1024 на 768 пиксела или по-висока, освен когато достъпът се осъществява чрез мобилни или други устройства, неподдържащи такава резолюция;
2. да е съвместим с екранните четци, генериращи електронни брайлови файлове като комбинация на брайлов дисплей и синтезатор на говор;

3. да е съвместим със синтезаторите на говор, преобразуващи получаваната от екрана информация в синтезиран от компютъра говор;
4. да е съвместим с увеличителите на екрана, позволяващи многократно увеличаване на сектор от монитора;
5. да е съвместим със средствата за промяна на формата, средствата за навигация и средствата за четене чрез генериране на звук, които подпомагат лица с проблеми в четенето;
6. да е съвместим със светлинни сигнализатори, с които компютърът на потребителя съобщава за настъпили определени събития;
7. да осигури достатъчно празно пространство между отделните елементи на интернет страниците, за да се осигури прегледност и леснота при ползване;
8. да осигури последователен и еднотипен дизайн във всички вътрешни страници чрез използване на каскадни стилове („cascading style sheets“).

В България на държавно ниво е изготвена **Концепция за промени в нормативната уредба** по прилагането на **чл. 21** „Свобода на изразяване на мнение и достъп до информация“ от Конвенцията (Концепцията). Концепцията си поставя като основна цел създаване на условия за извършването на промени в нормативната уредба в областта на свободата на изразяване, свободата на мнение и достъпа до информация, насочени към осигуряване на възможности за търсене, получаване и споделяне на информация наравно с останалите членове на обществото и към използването по най-добър начин на новите технологии с цел увеличаване на независимостта и взаимодействията на хората с увреждания във всички сфери на живота.

Стратегията за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008-2015 г. (актуализирана 2012) е насочена към подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане“, осигуряване на равни възможности, пълноценно и активно участие във всички области на обществения живот. Стратегията очертава конкретните мерки, които е необходимо да се осъществят, за да се премахнат всички бариери (психологически, образователни, социални, културни, професионални, финансови и архитектурни) пред социалното включване и равноправната интеграция на хората с увреждания.

Общо изложение на стандартите и критериите за достъпност

Достъпността на уеб сайтовете се осигурява чрез стандарти, принципи и техники, които трябва да бъдат спазвани при изграждането на уеб сайтове, така че съдържанието на уеб сайтовете да стане достъпно за всички потребители и

по-специално за лицата с увреждания. Устройствата, които четат вместо хората в неравностойно положение, работят по-коректно, ако уеб страниците са написани максимално близо до уеб стандартите. Съществуват международно признати и технологично неутрални стандарти и насоки в тази област: критерии за успех и изисквания за равнище на съответствие. Критерий за успех е общоприет термин, изразяващ възможността за успешен достъп и безпрепятствено ползване на електронно съдържание.

Насоките за достъпност на уеб съдържанието (Web Content Accessibility Guidelines, WCAG) са разработени по [технологията на W3C](#) (World Wide Web Consortium) в сътрудничество с лица и организации от цял свят с цел установяване на единен стандарт за достъпност на уеб съдържанието, който да удовлетворява потребностите на лица, организации и правителства в международен мащаб. Документите на WCAG разясняват как уеб съдържанието да се направи по-достъпно за хора с увреждания. Уеб съдържанието като цяло се отнася до информация в уеб страница или уеб приложение и включва естествена информация като текст, изображения и звук.

Кой разработва WCAG:

Техническата документация на WCAG се разработва от работната група по насоките за достъпно уеб съдържание ([WCAG WG](#)), която е част от инициативата за уеб достъпност ([WAI](#)) на World Wide Web Consortium ([W3C](#)). WAI обновява периодично [похватите за WCAG 2.0](#) и [разбирането на WCAG 2.0](#).

За кого е WCAG:

WCAG е замислен предимно за:

- Разработчици на уеб съдържание (автори на страници, дизайнери на страници и т.н.)
- Разработчици на авторски инструменти
- Разработчици на оценъчни инструменти за уеб достъпност
- Други, които желаят или имат необходимост от стандарт за уеб достъпност

Свързаните ресурси са замислени да посрещнат потребността на много различни хора, вкл. разработчици на политики, мениджъри, изследователи и др.

Достъпността на Интернет пространството е заложена като нормативно изискване в документите на Съвета на ЕС като политиката за достъпност на уеб сайтовете на публичните институции е публикувана през 2002г. ЕП

определя минимално ниво на достъпност за интернет страниците на публичната администрация – ниво на съответствие „Двойно-А“ (Level AA Success Criteria) съгласно стандарта WCAG 2.0.

За да се отговори на поставените изисквания и критерии за ниво на достъпност всички публични интернет страници на държавната администрация следва да бъдат съвместими с изискванията на WCAG 2.0 за ниво на достъпност клас AA. Администраторите на Интернет страниците следва да спазват указанията за използване на government.bg домейните и/или други домейни собственост на администрацията в документ „ПОЛИТИКА ЗА НАИМЕНУВАНЕ НА ИНТЕРНЕТ ДОМЕЙН АДРЕСИ И АДРЕСИ ЗА ЕЛЕКТРОННА КОРЕСПОНДЕНЦИЯ“.

Формати, които не са обхванати в WCAG 2.0 (като Flash, PDF, JavaScript и др.) следва да се използват единствено, когато са най-подходящи за целта на приложението им. Например това може да е, когато се подобрява дадена функционалност или съдържанието става по-разбираемо от целевата група потребители. Във всички случаи следва да се предвиди съдържанието да бъде налично и в стандартен формат.

Всички, които отговарят за Интернет страници на публичната администрация, трябва да се запознаят с основните документи на WCAG 2.0, и в частност с документа ([How to Meet WCAG 2.0: A customizable quick reference to WCAG 2.0 requirements \(success criteria\) and techniques](#)).

WCAG 2.0 е приет за стандарт от ISO: ISO/IEC 40500:2012. Съдържанието му е свободно достъпно на www.w3.org/TR/WCAG20 и може да се закупи от [Каталога на ISO](#).

[WCAG 2.0](#) е публикуван на 11 декември 2008г като финален препоръчителен стандарт на W3C за уеб. Самият WCAG 2.0 е устойчив справочен стандарт и няма да се променя. Предишната версия на този стандарт WCAG 1.0 е публикувана през 1999г. от W3C.

WCAG 2.0 има редица предимства. Тази версия е много по-приложима към текущите и бъдещите технологии, както и към технологии, които не са стандартизирани от W3C (като pdf и flash например); WCAG 2.0 предлага допълнителни документи ([Understanding WCAG 2.0](#)), които осигуряват повече информация как да се прилагат инструкциите в практиката.

WCAG 2.0 е устойчив, обяснителен технически стандарт. Той съдържа насоки, организирани в принципи. За всяка насока са налични контролни критерии, които могат да се тестват и от своя страна са на три нива: А, АА, ААА.

В документа WCAG 2.0 всеки принцип включва кратък преглед и списък от контролни критерии за успех, чрез които да се провери дали съществува съответствие с основната приоритетност (Например за ниво „АА“ това са Приоритетност 1 и 2).

Всеки контролен критерий (checkpoint) има ниво на приоритетност, основаващо се на неговото ниво на достъпност.

[Приоритетност 1] Интернет сайтовете трябва задължително да отговарят на този контролен критерий. В противен случай определени групи няма да имат достъп до документа.

[Приоритетност 2] Интернет сайтовете би следвало да отговарят на този контролен критерий. В противен случай определени групи ще бъдат затруднени да ползват документа.

[Приоритетност 3] За Интернет страниците е добре да отговарят на този контролен критерий. В противен случай определени групи може би ще бъдат затруднени да ползват документа. Спазването на този контролен критерий ще подобри достъпа до документите в мрежата.

Нива на съответствие:

- Ниво на съответствие „А“: Всички контролни критерии от приоритетност 1 са спазени.
- Ниво на съответствие „Двойно-А“: Всички контролни критерии от приоритетност 1 и 2 са спазени.
- Ниво на съответствие „Тройно-А“: Всички контролни критерии от приоритетност 1, 2 и 3 са спазени.

Поради ограничени време и ресурси, Настоящият наръчник се базира основно на принципите, насоките и критериите на ниво на съответствие АА на стандарта WCAG 2.0 – както видяхме по-горе, задължителни изисквания за осигуряване на достъпност за хора с увреждания в сайтовете на публичните институции.

Общи положения при стандарта WCAG 2.0

Тази секция има практическа насоченост за разясняване и ползване на стандартите от програмисти, администратори и т.н. Представено е подробно и изчерпателно конкретно изложение на стандартите, критериите и правилата за достъпност на уеб пространството за незрящи.

Целта на настоящия наръчник е да даде на уеб разработчиците насоки за създаване на достъпни за хората с увредено зрение уеб съдържание и софтуер. Наръчникът се базира основно на принципите, насоките и критериите на WCAG 2.0.

Тъй като **основната целева група** са хората с нарушено зрение, наръчникът ще акцентира върху специфичните за тази група насоки и критерии, с изключение на случаите, в които се обхващат и други увреждания, срещани при хората с нарушено зрение.

Обемът на стандарта е твърде голям, за да бъде обхванат изцяло, затова изложението ще акцентира само върху критериите от ниво А и АА, т.е. изискванията за достъпно съдържание към публичните сайтове. Пропускайки насока 2.3, отнасяща се до припадъците, както и критериите от ниво ААА, наръчникът запазва номерацията на принципите, насоките и критериите. Това може да създаде впечатление за пропуск при номерирането, но се придържахме към оригиналната номерация за по-лесна справка.

За краткост думата „насока“ при изброяването и отбелязването на конкретните насоки ще се замени само с буква „Н“ последвано от номера на насоката (напр. Н 1.1).

Критериите за успех ще бъдат отразявани със съкращението „КУ“ последвано от съответната номерация (напр. КУ 1.1.1).

Какво съдържа WCAG 2.0

Принципи, насоки и критерии

[WCAG 2.0](#) е устойчив, обяснителен технически стандарт. Той съдържа 12 насоки, организирани в [4 принципа: осезаемост, оперативност, разбираемост, устойчивост](#).

За всяка насока са налични критерии за успех, които могат да се тестват и от своя страна са на [три нива: А, АА, ААА](#).

Насоките и критериите за съвместимост са организирани около следните четири принципа, които полагат необходимата основа, за да може всеки да достъпва и използва уеб съдържанието. Всеки желаещ да ползва уеб трябва да разполага със съдържание, което да е:

- осезаемо – информацията и компонентите на потребителския интерфейс трябва да са представени на потребителя по начин, който те могат да възприемат. Това означава, че потребителите трябва да са способни да възприемат предоставяната информация (тя не трябва да е скрита за всичките им сетива).
- оперативно – компонентите на потребителския интерфейс и навигацията трябва да са управляеми. Това означава, че потребителите трябва да са способни да ползват интерфейса (интерфейсът не може да изисква взаимодействие, в което потребителят не може да участва).
- разбираемо – информацията и управлението на потребителския интерфейс трябва да са разбираеми. Това означава, че потребителите трябва да са способни да разбират информацията, както и работата на потребителския интерфейс (съдържанието или управлението не трябва да са отвъд тяхното разбиране).
- Устойчиво – съдържанието трябва да е достатъчно устойчиво, за да може да се интерпретира надеждно от широк кръг потребителски агенти, вкл. помощни технологии. Това означава, че потребителите трябва да са способни да достъпват съдържанието в синхрон с напредъка на технологиите (с развитието на технологиите и потребителските агенти съдържанието трябва да остава достъпно).

Ако някое от горепосочените условия не е изпълнено, потребителите с увреждания няма да са способни да ползват уеб.

Под всеки принцип е приложен списък от по няколко насоки. Насоките са общо дванадесет. Удобен за преглед списък с насоките може да се види в [съдържанието на WCAG 2.0](#). Една от ключовите цели на насоките е да гарантира директния достъп до съдържанието за възможно най-голям брой хора и да е податливо на представяне под различна форма, за да хармонира със сензорните, физическите и когнитивните възможности на отделните хора.

Критерии за успех

Към всяка насока има критерии за успех, описващи конкретно какво трябва да се постигне за да бъде съдържанието съвместимо с този стандарт. В настоящия материал всеки критерий за успех е написан като условие, което трябва да бъде изпълнено. Критериите за успех са написани така, че да не зависят от използваната технология.

Всички критерии за успех на WCAG 2.0 са разработени като тестови критерии за обективно установяване на това дали дадено съдържание удовлетворява изискванията за съвместимост. Докато някои тестове може да се автоматизират чрез софтуерни оценъчни програми, други изискват човешко участие за част или за целия тест.

Съдържанието трябва да се тества от тези, които разбират как хората с различни видове увреждания използват уеб. Препоръчително е хора с увреждания да бъдат включвани в тестовите групи при тестване от хора.

Похвати за изпълнение на критериите за успех

Насоките и критериите за успех на WCAG 2.0 са замислени като широко приложими към настоящите и бъдещи уеб технологии, вкл. към динамичните приложения, мобилните устройства, цифровата телевизия и т.н. Те са устойчиви и неизменими.

Конкретни указания за автори и оценители за покриване на критериите по WCAG са заложи в похвати, включващи примерен код, източници и тестове.

[Документът за похватите на WCAG 2.0](#) на W3C се обновява периодично, два пъти годишно, за да предложи повече от съвременните добри практики, както и технологични и инструментални промени. Похватите не са акцент в този наръчник, но все пак те най-общо са:

- достатъчни техники - сигурен път към изпълнение на критериите за успех. Ако използвате достатъчните техники коректно за даден критерий и той поддържа достъпността за Вашите потребители, можете да сте уверени, че сте изпълнили критерия.
- консултативни техники - препоръчителни пътища за подобряване на достъпността. Те често са много полезни за някои потребители и за някои от тях може да се окажат единственият начин за достъп до определени видове съдържание. Консултативните техники не се определят като достатъчни техники.
- провали. Провалите са обстоятелства, поставящи бариери пред достъпността. Те не успяват да покрият конкретен критерий за успех.

За допълнителна информация относно похватите вижте [Разбиране на похватите за изпълнение на критериите за успех по WCAG](#)

Примерен код

Примерният код към похватите е предназначен да покаже само конкретно обсъждания в похвата пункт. Той може да не е най-добрата практика за други аспекти на достъпността, използваемостта или кодирането, несвързано с похвата. Той не е предназначен за копиране и ползване като основа за разработката на уеб съдържание.

Принципи, насоки и критерии

Принцип 1: осезаемост

Н 1.1: Алтернативен текст

Предоставяйте алтернативен текст¹ за всяко нетекстово съдържание така, че то да може да бъде преобразувано в други форми според потребността, например уголемен текст, брайл, реч, символи или опростен език.

Под "текст" се разбира електронен текст, а не изображение на текст. Електронният текст притежава уникалното предимство да е неутрален при поднасяне. Той може да се интерпретира визуално, слухово, тактилно или в различни комбинации. В резултат, информацията от електронния текст може да се представи във всякаква най-подходяща форма, удовлетворяваща потребителските нужди.

КУ 1.1.1: Нетекстово съдържание (ниво А)

Всяко поднесено на потребителя [нетекстово съдържание](#) трябва да се придружава от [алтернативен текст](#), служещ за същата цел като нетекстовото съдържание.

Целта на критерия е да направи поднасяната от нетекстовото съдържание информация достъпна чрез употребата на алтернативен текст. Алтернативният текст е основният начин за създаване на достъпна информация, защото може да се обработва от всяка сензорна модалност (например визуална, слухова или тактилна). Предоставянето на алтернативен текст позволява на информацията да се обработва по множество начини от множество потребителски агенти. Например лице, неспособно да види изображение, може да чуе алтернативния текст, прочетен от синтезиран говор. Неспособният да чуе звуков файл може да види и прочете текстовата алтернатива.

Изключение се допуска, ако::

---

¹ Поредица от символи, които могат да са програмно определени, носещи смисъл на човешки език.

- нетекстовото съдържание е контрол или приема потребителска интеракция - тогава то трябва да има име, описващо неговата цел. (за повече информация [Н 4.1.](#));
- нетекстовото съдържание е времево базирана медия² - алтернативният текст трябва да предоставя поне описателна идентификация на нетекстовото съдържание. (за повече информация по изискванията за медийното съдържание вижте [Н 1.2.](#))
- нетекстовото съдържание е тест или упражнение, което би било невалидно под формата на текст - тогава алтернативният текст предоставя поне описателно обяснение на нетекстовото съдържание.
- ако нетекстовото съдържание е предназначено да създаде специфично сензорно преживяване, то алтернативният текст предоставя поне описателно обяснение на нетекстовото съдържание.
- нетекстовото съдържание е САРТСНА (цели да установи дали достъпът се извършва от личност, а не от компютър), се предоставя алтернативен текст, установяващ и описващ целта . Предоставят се и алтернативни форми на САРТСНА, ползващи изходни режими, пригодени за различните видове сензорни възприятия, съотносими към различните увреждания.
- нетекстовото съдържание е само украса, ползва се единствено за визуално оформление или е невидимо за потребителите, то се вгражда по начин, който се игнорира от помощните технологии.

Бележка за САРТСНА

Въпросът за САРТСНА е свързан с много противоречия в обществото на хората с увреждания. Както е описано в документа [Недостъпността на САРТСНА](#), тя оказва съществен натиск върху границите на човешките възможности в опит да преодолее автоматизирани процеси. Всеки вид САРТСНА ще бъде неразрешим от потребители с определени увреждания. Изискването за две различни форми на САРТСНА на даден сайт подсигурава за повечето хора с увреждания форма, която биха могли да използват.

Тъй като някои хора с увреждания все пак няма да са способни да достъпват сайтове, изпълняващи минималните изисквания, работната група предоставя препоръки за допълнителни стъпки. Те включват:

---

² Съвременни произведения, съдържащи видео, филмиране, , презентация, аудио или други компютърно базирани технологии се считат за времево базирани, тъй като имат определена продължителност и търпят развитие във времето пред зрителя или слушателя.

- Предоставяне на повече от две разновидности на CAPTCHA
- Предоставяне на достъп до представител на обслужването на клиенти, който може да преодолее CAPTCHA
- Отпадане на CAPTCHA за вписани потребители

Изпълнявайки КУ 1.1.1, Вие помагате на:

- хората, изпитващи трудности при възприемане на визуално съдържание. Помощните технологии могат да преобразуват текст в реч, да го представят визуално като го уголемят или да го преобразуват в брайл.
- хора, изпитващи трудности при разбирането на фотографии, рисунки и други изображения (т.е. чертежи, графичен дизайн, триизмерни образи)графики, диаграми, анимации и т.н.
- Глухите, тежко чуващите или затруднените в разбирането на звукова информация, способни да прочетат текстовото представяне.
- Сляпо глухите, способни да прочетат текста на брайл.

Примери за КУ 1.1.1

1. Диаграма с данни

Стълбична диаграма сравнява продажбите за юни, юли и август. Краткият текст гласи: "Фигура 1 – продажби за юни, юли и август." По-обширното описание идентифицира вида диаграма, предоставя висококачествено резюме на данните, тенденциите и заключенията, сравними с наблюдаваните в диаграмата. Където е възможно и приложимо, действителните данни се предоставят в таблица.

2. Звукозапис на реч

Връзката към звуковия файл е озаглавена: "Речта на председателя пред събранието". Връзка към текстовия препис е предоставена веднага след връзката към звуковия запис.

3. Анимация, илюстрираща работата на автомобилен двигател

Анимацията показва как работи автомобилният двигател. Липсва звук, а анимацията е част от урок, описващ функционирането на двигател. Тъй като текстът на урока вече предоставя пълно обяснение, изображението е алтернатива на текста и алтернативният текст включва само кратко описание на анимацията и препраща към текста на урока за повече информация.

4. Уеб камера, следяща трафика

Уеб сайт, предоставящ на потребителите си възможност да избират множество позиции на веб камери в голям град. След избора на камера картината се обновява на всеки две минути. Кратък алтернативен текст идентифицира веб камерата като „веб камера за следене на трафика“.

Сайтът предоставя също таблица с времето за пътуване за всеки от следените от уеб камерите маршрути. Данните в таблицата също се обновяват на всеки две минути.

5. Снимка от историческо събитие в новинарска публикация
Фотография с ръкостискане на двама световни лидери придружава новина за лятно международно събитие. Алтернативният текст гласи: "Президентът Х на Х се поздравява с министър-председателя Y на Y."
6. Снимка от историческо събитие в съдържанието с обзор на дипломатическите отношения
Същата като горепосочената снимка е използвана в различен контекст с цел да обясни нюансите в дипломатическите срещи . Снимката с ръкостискането на президента и министър-председателя се появява на уеб страница, отразяваща сложните дипломатически отношения. Първият алтернативен текст гласи: "Президентът Х на Х се ръкостиска с министър-председателя Y на Y на 2 януари 2015г." Допълнителен алтернативен текст описва помещението, в което се намират лидерите, както и изразенията върху техните лица и идентифицира останалите в помещението. Допълнителното описание може да бъде включено на същата страница с фотографията или в отделен файл, асоцииран с изображението чрез връзка или друг стандартен програмен механизъм.
7. аудио запис на пресконференция
Уеб страница, съдържаща връзка към аудио запис на пресконференция. Текстът на връзката идентифицира звуковия запис. Страницата предоставя връзка към текстов препис на пресконференцията. Преписът съдържа дословният текст на всичко казано от говорещите. Той също идентифицира говорещите, както и отбелязва други значителни звуци, част от записа като ръкопляскания, смях, въпроси от аудиторията и т.н.
8. e-learning приложение
Приложенията за електронно обучение използват звукови ефекти за индикиране на верните и грешните отговори. Иззвъняването показва, че отговорът е верен, а клаксонът отбелязва грешните отговори. Включено е и текстово описание така, че хора, които не могат да чуват или да разбират звуците да могат да разбират дали отговорът е верен или грешен.
9. Свързана миниатюра
Умалено изображение на заснета първа страница от вестник води към началната страница на "Градско утро". Алтернативният текст гласи: "Градско утро".
10. Едно и също изображение на различни страници

Различни алтернативи за земния глобус: снимка на земята, използвана в туристически сайт като връзка към раздела за екскурзии в чужбина, има следния алтернативен текст: "Екскурзии в чужбина". Същото изображение е използвано като връзка на университетски сайт с алтернативен текст "Международни кампуси".

11. Карта на изображението (image map)

Изображение на плана на етаж от сграда е интерактивно, позволяващо на потребителя да избира определено помещение и да посети страница, съдържаща информация за него. Краткият алтернативен текст описва изображението и неговата интерактивна цел: "План на етаж от сграда. Изберете помещение за повече информация."

Н 1.2: осигурете алтернативи за времево базираната медия

Целта на тази насока е да осигури достъп до времево базираната и синхронизирана медия³. Това включва медия, съдържаща:

- Само аудио;
- Само видео;
- Аудио и видео
- Аудио и/или видео, съчетано с интеракция

КУ 1.2.1 при записи само на звук и само на видео (ниво А)

За запис само на само звук и запис само на видео, са валидни следните изисквания. Изключение правят случаите, в които звукът или видеото са медийна алтернатива за текст и са изрично посочени като такива:

- Запис само на аудио: осигурява се алтернатива за времево базираната медия, която представлява равностойна информация за съдържанието на звукозаписа.
- Запис само на видео: осигурява се или алтернатива за времево базираната медия, или звуков клип, предоставящ равностойна на видео записа информация.

Целта на критерия е да направи предаденото под формата само на звук или само на видео съдържание достъпно за всички потребители. Текстовите алтернативи за времево базираната медия правят информацията достъпна,

---

³ Синхронизирано с друг формат и/или времево-базирани интерактивни елементи аудио или видео за представяне на информация, освен когато представлява медийна алтернатива за текст.

тъй като текстът може да се обработи от всяка сензорна модалност (например визуална, слухова или тактилна) за нуждите на потребителя.

Пример за видео запис без звукова информация или потребителско взаимодействие е нямото кино. Целта на транскрипцията е да предостави равностойността на визуално представяното. За записи с видео съдържание авторите разполагат с опцията да предоставят звуков трак. Целта на алтернативния звук е да бъде еквивалент на видеото. Това дава възможност на хората със и без зрителни затруднения да преглеждат съдържанието едновременно. Подходът би улеснил също и хората с когнитивни увреждания, езикови нарушения и обучителни затруднения да разбират съдържанието, тъй като информацията се предоставя паралелно.

Забележка: не се изисква еквивалентен текст към аудио, когато то представлява алтернатива за видео без звукова информация. Например не се изискват субтитри към видео дескрипция, представляваща алтернатива на ням филм.

Вижте също [КУ 1.2.9 само аудио \(на живо\)](#)

Изпълнявайки КУ 1.2.1, помагате на:

- Хората, изпитващи трудности при възприемане на визуално съдържание. Помощните технологии могат да преобразуват алтернативния текст в реч, да го представят визуално или да го превръщат в брайл.
- Текстовите алтернативи за времево базирана медия може да помогнат на някои хора, изпитващи трудности с разбирането на съдържанието във видео запис.
- Глухите, трудно чуващите или изпитващи трудност при разбирането на звукова информация - биха могли да прочетат текстовия ѝ вариант.
- Сляпо глухите - биха могли да прочетат текста на брайл.

Примери за КУ 1.2.1

- Звукозапис на реч

Връзката към звуковия файл гласи: "Речта на председателя пред събранието". Връзка към текстовата транскрипция е предоставена веднага след връзката към звуковия клип.

- **аудио запис на пресконференция**

Уеб страница съдържа връзка към аудио запис на пресконференция. Текстът на връзката идентифицира звуковия запис. Страницата предоставя връзка към текстовата транскрипция на пресконференцията, съдържаща дословния текст

на всичко казано от говорещите. В нея се идентифицират говорещите, както и се отбелязват други значими звуци, част от записа като ръкопляскания, смях, въпроси от аудиторията и т.н.

- **Анимация, илюстрираща работата на автомобилен двигател**

Анимацията показва как функционира автомобилен двигател. Липсва звук, а анимацията е част от урок, описващ как функционира двигателят. Тъй като текстът на урока вече предоставя пълно обяснение, изображението е алтернатива на текста и алтернативният текст включва само кратко описание на анимацията и препраща към текста на урока за повече информация.

- **Файл само с видео, придружен от аудио трак**

Нямо видео включва аудио трак, съдържащ описание на случващото се във видеото.

КУ 1.2.3 аудио дескрипция или алтернативна медия (запис) (ниво А)

Алтернатива за времево базирана медия или аудио описание на запис на видео съдържание трябва да се предоставя за синхронизирана медия, с изключение на случаите, в които медията е медийна алтернатива на текст и е изрично посочена като такава.

За осигуряване на достъп до визуалната информация в синхронизирана медия за слепите и слабо виждащите хора са възможни два подхода.

Първият е да се предостави аудио описание на видеото. Аудио описанието допълва наличното аудио съдържание с необходимата информация, когато видео частта не е налична. По време на съществуващите паузи в диалозите, аудио описанието предоставя информация за събитията, героите, сценичните промени и текста на екрана, които са важни и не са описани в основния звуков канал.

Вторият подход включва предоставяне на цялата информация в синхронизираната медия (зрителна и слухова) в текстова форма. Алтернатива за времево базираната медия предоставя текущо описание на всичко случващо се в синхронизираното медийно съдържание. Алтернативата за времево базираната медия звучи като филмов сценарий или книга. За разлика от аудио описанието, описанието на видео частта не е ограничено само до паузите в диалозите. Предоставя се пълно описание на цялата визуална информация, вкл. визуалния контекст, действията, израженията на актьорите, както и всякакъв друг визуален материал. В допълнение, невербалните звуци (смях,

гласовете извън кадър и пр.) са описани като е включена и транскрипция на всички диалози. Последователността на описанието и диалоговия препис съвпада с тази в синхронизираната медия. В резултат алтернативата за времево базираната медия създава много по-пълна представа за съдържанието на синхронизираната медия отколкото само аудио описанието.

Ако е налична интеракция като част от синхронизираната медия (т.е. „натиснете сега за да отговорите на въпроса"), тогава алтернативата за времево базираната медия би трябвало да предоставя хипервръзки или каквото е необходимо за предоставяне на същата функционалност.

Забележка 1: За КУ 1.2.3, [КУ 1.2.5](#) и [КУ 1.2.7](#), ако цялата информация във видео канала е вече предоставена чрез аудио канала, не е необходимо аудио описание.

Забележка 2: КУ 1.2.3, [КУ 1.2.5](#) и [КУ 1.2.8](#) донякъде се препокриват. Това е за да се даде на автора избор при минималното ниво за съответствие и за да се поставят допълнителни изисквания за по-високите нива. На ниво А в КУ 1.2.3, авторите имат избор да предоставят или аудио описание, или пълна текстова алтернатива. Ако желаят да отговорят на ниво АА, авторите трябва да изпълнят КУ 1.2.5 като предоставят аудио описание – изискване, което те вече са изпълнили, ако са избрали първия вариант по КУ 1.2.3. В противен случай, КУ 1.2.5 е допълнително изискване. За ниво ААА по [КУ 1.2.8](#) те трябва да предоставят разширено текстово описание. Това е допълнително изискване, ако са изпълнени едновременно КУ 1.2.3 и [КУ 1.2.5](#) чрез предоставяне само на аудио описание. Ако са изпълнени КУ 1.2.3 чрез предоставяне на текстово описание и [КУ 1.2.5](#) чрез предоставяне на аудио описание, тогава [КУ 1.2.8](#) не поставя допълнителни изисквания.

Изпълнявайки КУ 1.2.3, 1.2.5 и 1.2.7, помагате на:

- хора, изпитващи трудност да гледат видео или друго синхронизирано съдържание, вкл. тези, на които е трудно да възприемат или интерпретират движещи се изображения.

Примери за КУ 1.2.3

- **Филм с аудио описание (приложим и към [КУ 1.2.5](#)).**
Дикторът: Заглавие: "Преподаване на положенията в еволюционното развитие. Бони Чен". Учител показва фотографии на птици с дълги, тънки клюнове.
Бони Чен: "Всички снимки са направени при Евърглейтс."
Дикторът: Учителят раздава на учениците по две гладки, тънки дървени пръчки.

Бони Чен: "Днес ще се престорите на блатни птици, притежаващи клюн като този."

Дикторът: Учителят поставя две от пръчките до устата си, оформяйки клюн".

Аудио транскрипция, базирана на първите няколко минути от "[Teaching Evolution Case Studies, Bonnie Chen](#)" (copyright WGBH and Clear Blue Sky Productions, Inc.)

- **Алтернатива на времево базирана медия към образователно видео**
Фирма закупува образователно видео за употреба от служителите и го разпространява във вътрешната си мрежа. Видеото съдържа обяснения за функционирането на нова технология от човек, обясняващ и демонстриращ едновременно. Тъй като по време на речта липсва място за вмъкване на аудио описание на видимите демонстрации, компанията предоставя алтернатива за времево базираната медия, която всички служители вкл. тези, които не могат да видят демонстрациите могат да използват, за да разберат по-добре какво се демонстрира.

[КУ1.2.5](#) Аудио дескрипция (предварително записана) (ниво АА)

Аудио дескрипция трябва да е предоставена за цялото предварително записано видео съдържание в синхронизирана медия.

Целта на критерия е да предостави на слепите и слабо виждащите хора достъп до визуалната информация в представянето на синхронизирана медия. Аудио описанието допълва видео частта на представянето с необходимата информация, когато видео частта не е налична. По време на съществуващите в диалога паузи, аудио описанието предоставя информация за действия, герои, сценични промени и текст върху екрана, които са важни, но не са описани или озвучени в основния звуков канал.

Изпълнявайки КУ 1.2.5, помагате на:

- Хората, посочени в [КУ1.2.3](#).

Примери за КУ 1.2.5

Съвпада с [първия пример на КУ1.2.3](#).

Н 1.3: Адаптивно

Създавайте съдържание, което може да се представя по различни начини (например опростен изглед) без загуба на информация или структура.

Целта на насоката е да осигури наличност на цялата информация във форма, възприемлива за всички потребители, например изговорена на глас или

да е представена като опростен изглед. Ако цялата информация е налична в софтуерно определена форма, то тя може да се представи на потребителите по различни начини (визуално, звуково, тактилно и т.н.). Ако информацията е вградена в конкретна презентация по начин, по който структурата и информацията не могат да бъдат програмно разпознати от помощните технологии, то тя не може да се обработи в други формати според потребностите на потребителя.

Всички критерии към тази насока се стремят да подсигурят различните видове информация, често кодирани в презентация , да са налични и по начин, по който да се представят в други модалности.

- **структура:** начинът, по който частите на уеб страницата са организирани едни спрямо други, както и организацията на набор от уеб страници
- **представяне:** обработката на съдържанието във форма, възприемлива за потребителите

КУ 1.3.1 информация и взаимовръзки (ниво А)

Информацията, [структурата](#), и [взаимовръзките](#) предадени от [представянето](#) трябва да бъдат [програмно установени](#) или да са налични като текст.

Целта на критерия е да осигури запазването на информацията и взаимовръзките, подразбиращи се чрез визуално или звуково оформление, когато формата на представянето се променя. Например форматът на представяне се променя, когато съдържанието е прочетено от екранен четец или когато потребителски стилев шаблон замени предоставения от автора.

Зрящите потребители възприемат структурата и взаимовръзките изключително чрез визуални податки — заглавията често са с уголемен и удебелен шрифт, отделени от абзаците чрез празни редове; точките в списък се предшестват от средна точка и вероятно са с отстъп; абзаците са разделени от празен ред; споделящите общи характеристики данни са организирани в таблични редове и колони; полетата на формуляр може да са подредени в групи , споделящи общ текстов етикет; различен фонен цвят може да се използва за означаване на свързаност между няколко данни едни с други; думите със специален статут означени чрез смяна на шрифтовия тип и/или с удебеляване, наклоняване или подчертаване; данни с общи характеристики са организирани в таблица, където взаимовръзката на клетките от една колона или ред и взаимовръзката на всяка клетка със заглавията на нейните ред и/или колона са необходими за

разбиране на данните и т.н. Наличието на програмно установяване за тези структури и взаимовръзки или наличието им като текст осигурява за всички възприемливост на важната за разбиране информация.

Могат да се ползват също звукови податки. Например звън може да индикира началото на нов раздел; промяната във височината или скоростта на говора може да се използва за изтъкване на важна информация или за индикация на цитат и т.н. Когато тези взаимовръзки са разбираеми за една група потребители, те биха могли да се направят разбираеми за всички. Един метод за определяне дали информацията е подходящо представена за всички потребители е да се достъпи до нея последователно в различна модалност.

Ако връзките към думите в речник са изпълнени посредством употребата на елемента **anchor** (или друг подходящ свързващ елемент за използваната технология) и се идентифицират с различен шрифт, ползващите екранни четци ще чуят, че това е връзка при преминаването през термина, въпреки че нямат информация за промяната в шрифта. Онлайн каталог може да показва цените, ползвайки оцветен в червено по-голям шрифт. Ползвателят на екранен четец, или неспособно да възприеме червения цвят лице, все пак притежава информация за цената, ако пред нея стои знак за валутната единица.

Някои технологии не предоставят начини за програмно установяване на някои видове информация и взаимовръзки. В такъв случай трябва да е налично текстово описание на информацията и на взаимовръзката. Например "всички задължителни полета са отбелязани със звездичка (*)". Текстовото описание трябва да е в близост до описваната информация (когато страницата е линейна), както при по-горен или в съседен елемент.

Може да има случаи, в които може да има преценка дали взаимовръзките трябва да са програмно установени или да са представени като текст. Въпреки това, когато технологиите поддържат програмирани взаимовръзки, е силно препоръчително информацията и взаимовръзките да се установят програмно, вместо да са описани в текст.

Забележка: не е необходимо цветовете стойности да се определят програмно. Предаваната от цвета информация не може да се представи адекватно просто чрез подхвърляне на стойности. Затова [КУ 1.4.1 разисква конкретните случаи с цвета вместо КУ 1.3.1.](#)

Изпълнявайки КУ1.3.1, помагате на:

- хората с различни увреждания, като позволявате на потребителските агенти да адаптират съдържанието според потребностите на отделните потребители.
- Незрящите ползватели на екранни четци, когато информацията, предавана чрез цвят е достъпна и като текст (вкл. алтернативен текст към изображение, използващо цвят за предаване на информация).
- Сляпо глухите потребители, ползващи брайлов (текст) опресняем дисплей - може да нямат достъп до цветово зависимата информация.

Примери за КУ 1.3.1

- **Формуляр със задължителни полета**
Форма, съдържаща няколко задължителни полета. Етикетите на задължителните полета са оцветени в червено. В допълнение, в края на всяко поле има звездичка (*). Указанията за попълване гласят, че „всички задължителни полета са оцветени в червено и са отбелязани със звездичка“, като следва пример.
- **Формуляр използващ цвят и текст да показва задължителните полета**
Формуляр със задължителни и незадължителни полета. Инструкциите в началото на формуляра указват, че текстът към задължителните полета е оцветен в червено, както и с икона, чиито алтернативен текст гласи: „Задължително“. Както червеният текст, така и иконата са програмно асоциирани подходящо с полетата за да могат ползвателите да различат задължителните полета.
- **Автобусно разписание, в което всяко заглавие на клетка може да се установи програмно**
Автобусно разписание, състоящо се от таблица с вертикално изброени спирки в първата колона, а отделните автобуси, изброени хоризонтално в първия ред. Всяка клетка показва часа, в който автобусът ще бъде на съответната спирка. Автобусните спирки и автобусните номера се определят като заглавия за съответните редове и колони така, че помощните технологии програмно да разпознаят кои автобуси и кои спирки са свързани с времето във всяка клетка.
- **Формуляр, в който етикетите към отметките могат програмно да се установят**
Във формуляр етикетите към всяка отметка могат да се установят програмно от помощните технологии
- **Текстов документ**

Обикновен текстов документ е форматиран с двойни празни редове преди заглавията, звездички указват елементите в списъци, както и други практики за оформление, за да може структурата да се установи програмно..

КУ 1.3.2 Смыслена последователност (ниво А)

Когато последователността, в която е представено съдържанието, влияе върху смисъла му, [коректната последователност за четене](#) трябва да може да се [установи програмно](#).

Целта на критерия е да се позволи на потребителския агент да предостави алтернативно поднасяне на съдържанието, запазвайки необходимия ред за разбиране на смисъла. Важно е да има възможност за програмно установяване на поне една последователност в съдържанието, имаща смисъл. Съдържание, което не удовлетворява този критерий, може да обърка или дезориентира потребителите, когато съдържанието се изчита в погрешна последователност от помощните технологии, или когато се приложат заместващи стилови шаблони или промени в оформлението.

Последователността е смислена, ако редът на съдържанието в нея не може да се променя, без това да повлияе върху смисъла му. Например, ако една страница помества две несвързани статии, относителният ред на статиите може да не влияе върху смисъла им, стига да не се застъпват. В такъв случай самите статии може да имат смислена последователност, но такава да няма за съдържащия ги контейнер.

Семантиката на някои елементи определя дали тяхното съдържание представлява или не смислена последователност. Например текстът в HTML винаги е смислена последователност. Таблиците и номерираните списъци са смислена последователност, но неномерираните списъци - не.

Порядъкът на съдържанието в дадена последователност не винаги е смислен. Например относителната подредба на основния раздел в една уеб страница и навигационния раздел не влияе върху техния смисъл. Те могат да са в какъвто и да било редв програмно установената последователност за четене. Друг пример – статия в списание съдържа няколко допълнителни пояснителни странични полета. Редът на статията и полетата не влияе върху смисъла им. В тези случаи има множество различни подредби за четене в уеб страница, удовлетворяващи критерия.

Разяснение:

1. Предоставяне на определен линеен порядък се изисква, само когато влияе на смисъла.
2. Може да има повече от един „правилен“ порядък (според дефиницията на WCAG 2.0).
3. Трябва да се предостави само един правилен порядък.

Изпълнявайки КУ 1.3.2, помагате на:

- хората, разчитащи на четящите съдържание на глас помощни технологии. Ако представянето на съдържанието би се извършило в устна форма, смисълът в последователността на информацията ще е същият, както в стандартното представяне.

Примери за КУ 1.3.2

- В многоколонен документ линейното представяне на съдържанието преминава отгоре-надолу в колоната и после към върха на следващата колона.
- CSS е използван да позиционира навигационна лента, основната статия на първата страница и второстепенна статия. Визуалното представяне на разделите не съвпада с програмно установения ред, но смисълът на страницата не зависи от подредбата на разделите

КУ 1.3.3 Сензорни характеристики (ниво А)

Предоставените за разбиране и боравене със съдържанието указания не винаги трябва да почиват само върху сензорните характеристики на компонентите като форма, размер, визуално разположение, ориентация или звук.

Забележка: за изискванията отнасящи се до цвята вижте [Н 1.4](#).

Целта на критерия е да осигури достъп на всички потребители до указанията за употреба на съдържанието, дори когато могат да възприемат форма, размер или използват информация за пространствено положение и ориентация. Понякога част от съдържанието е основано на разбирането за формата или разположението на обекти, които не са налични в структурата на съдържанието (например, "кръглия бутон" или "бутона вдясно"). Някои потребители с увреждания не са способни да възприемат форми или разположение поради естеството на ползваните от тях помощни технологии. Този критерий изисква предоставянето на допълнителна информация за изясняване на всичко, което зависи от този вид информация.

Предоставянето на информация чрез форма и/или местоположение е ефективен метод за много потребители, вкл. тези с когнитивни увреждания. Подобна информация не бива да ограничава този вид податки, стига да не липсва информация, предоставена и по други начини.

В някои езици под "отгоре" обикновено се разбира , че става въпрос за съдържанието преди дадена точка, а "отдолу" се отнася до съдържанието след въпросната точка. В тези езици, ако въпросното съдържание е на съответното място в реда за четене и препратките са недвусмислени, изрази като "изберете някоя от връзките по-долу" или "всичко по-горе" би удовлетворило този критерий.

WCAG е замислен да се прилага само към контроли в уеб страници. Целта е да се избегне описанието на контролите само чрез препратки към визуални или слухови податки. Отнасяйки указанията за управление към физически хардуерни контроли (т.е. уеб павилион с определено съдържание), може да се опишат тактилните податки върху хардуера (т.е. подобния на стрелка бутон, кръглият бутон отдясно). Този критерий не е предназначен да предотврати употребата на тактилни податки в указанията.

Изпълнявайки КУ 1.3.3, помагате на:

- Незрящите и слабо виждащите – може да не успеят да разберат информация, предадена чрез форма и/или местоположение. Предоставянето на допълнителна информация, различна от тази за формата и/или размера, ще им помогне да разберат предадената чрез форма и/или самостоятелно информация.

Примери за КУ 1.3.3

- **Програми на конкурсни събития, използващи цвят и форма за разграничаване на времето за отделните събития**

Таблица представя списък с часовете в първия ред и списък със събития в първата колона. Клетката отговаряща на часа на конкретно събитие е с определен фонен цвят и ромбоидна фигура, за да се идентифицира по цвят и форма.

- **Онлайн многостранична анкета**

Многостранична онлайн анкета използва хипервръзка под формата на икона със зелена стрелка в десния долен ъгъл на съдържанието за придвижване към следващата страница. Стрелката е ясно обозначена с "Напред" и инструкциите указват: "За да отидете на следващия раздел в анкетата, изберете иконата със зелена стрелка, озаглавена „Напред“ в долния десен ъгъл под последния въпрос." Този пример използва едновременно разположението, цвета и етикетите като помощ за идентифициране на иконата.

Н 1.4: Различно

Улеснете потребителите да виждат и чуват, разграничавайки фона от основното съдържание

Докато някои насоки се концентрират върху оформлението и поднасянето на информацията в алтернативни формати, тази е насочена към правенето на стандартното представяне възможно най-лесно за възприемане от хората с увреждания. Основният фокус е върху улесняването на потребителите да отличават същинската информация от фона. За визуалното представяне това включва достатъчно силен контраст между информацията и фона ѝ. За аудио представянето това включва осигуряването на достатъчна разлика в силата на основните и фоновите звуци. Лицата със зрителни и слухови увреждания изпитват значително по-голямо затруднение при разграничаването на основната информация от фоновата.

КУ 1.4.1 употреба на цвят (ниво А)

Цветът не трябва да е единственото визуално средство за предаване на информация, индикиране на действие, очакване на отговор или открояване на визуален елемент.

Забележка: Този критерий се отнася конкретно до възприемането на цветове. Други форми на възприятие са разгледани в [Н 1.3](#) включително програмният достъп до цвят и кодиране на други визуални представяния.

Целта на критерия е да осигури достъп за всички потребители до информацията, предавана чрез разликите в цветовете т.е. чрез употребата на цвят, където всеки цвят носи определен смисъл . Ако информацията се предава чрез цветовете разлики в изображение (или друг нетекстов формат), цветът може да не се вижда от потребители с цветови дефицити. В този случай предоставянето на информация, предавана чрез цвят, с помощта на друго визуално средство подsigурява възможност за възприемане на информация от потребители, които не могат да виждат цветове.

Цветът е ценно предимство в дизайна на уеб съдържанието, подобрява естетичната му привлекателност, използваемост и достъпност. Въпреки това някои потребители изпитват трудности при възприемането на цветове. Слабовиждащите хора често изпитват ограничено цветно зрение и много възрастни не виждат цветовете добре. В допълнение, много потребители, ползващи само текстови, цветово ограничени или монохромни дисплеи и

браузери, не биха били способни да достъпват информацията, представена единствено чрез цвят.

Примери за информация предадена само чрез цветови разлики:

“задължителните полета са в червено”, “грешката е показана с червено”, и “Клетките за Мария са в червено, на Георги – в синьо”. Примери за индикации на действия включват: употребата на цвят за индикация, че връзката ще се отвори в нов прозорец, или че записът на данни е обновен успешно. Пример за искане на отговор би бил употребата на осветяване за оставено непопълнено задължително поле.

Забележка: Това по никакъв начин не бива да ограничава употребата на цветове в страницата или кодирането на цвят, дори ако други визуални индикации са излишни.

Изпълнявайки КУ 1.4.1, помагате на:

- Слабовиждащи потребители (често изпитват ограничено цветно зрение);
- Някои възрастни потребители (може да не виждат добре цветовете);
- Потребители далтонисти (когато предаваната чрез цвят информация е достъпна и по други визуални начини);
- Хората използващи само текстови, цветово ограничени или монохромни дисплеи (може да нямат достъп до цветово зависимата информация);
- Потребители, изпитващи проблем с различаването на цветовете (могат да виждат или чуват текстови податки);
- Хората, ползващи брайлови дисплеи или друг тактилен интерфейс (могат да долавят текстовите податки чрез докосване).

Примери за КУ 1.4.1

- **Формуляр, използващ цвят и текст за означаване на задължителните полета**
Формулярът съдържа задължителни и незадължителни полета. Указанията в началото на формуляра обясняват, че задължителните полета са оцветени в червено и имат икона, чиито алтернативен текст гласи: "Задължително" . Червеният текст и иконата са програмно свързани със съответните полета така, че ползвателите на помощни технологии да могат да установят кои полета са задължителни.
- **Изпит.**
Ученици наблюдават SVG⁴ изображение на химично съединение и определят съставните химични елементи на базата на цветовете и

⁴ Мащабируема векторна графика https://en.wikipedia.org/wiki/Scalable_Vector_Graphics

номерацията в диаграмата. Алтернативният текст за всеки елемент посочва името, цвета и индикира позицията му в диаграмата.

Учениците, които не могат да възприемат цветовете, разполагат със същата информация за съединението, както съучениците си. (Тази техника изпълнява [Н 1.1](#) ниво А.)

- Забранени елементи на формуляр

Елементите на формуляр, отстранени чрез маркиране или скрипт, са потъмнени и считани за неактивни от потребителския агент. Когато са в забранено състояние, тези елементи не попадат на фокус. Помощните технологии могат програмно да определят състоянието на забранените елементи и ще предоставят тази информация на потребителя при преминаване през тях в страницата. Затова се препоръчва да се избягва предоставянето на информация за забранените елементи с цел избягването на излишна визуална информация за цвета и състоянието им.

КУ 1.4.2 Контрол на звука (ниво А)

ако някакъв звук се възпроизвежда автоматично в продължение на повече от три секунди, трябва да е наличен [механизъм](#) за поставяне на пауза или спирането му, или механизъм за управление силата на звука, независим от управлението на системните звуци.

Забележка: тъй като всяко съдържание, което не удовлетворява този критерий, може да попречи на способността на потребителя да използва страницата, цялото съдържание на уеб страницата (независимо дали се използва или не за изпълнение на друг критерий) трябва да изпълни този критерий. Вижте [Изискване за съвместимост 5: ненамеса](#).

За ползващите екранни четци може да е трудно да чуват техния говор, ако паралелно се възпроизвежда друг звук. Това затруднение се усилва, когато възпроизвежданият от екранните четци говор е софтуерно базиран (каквото е общият случай) и се управлява от същия контрол за звука. Затова е важно потребителят да може да изключи фоновия звук. Забележка: Наличието на управление за силата на звука включва възможността тя да се намалява до нула.

⁴ <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B6%D0%B8>

⁴ В CSS: мярка за височината на шрифта изразена в номинални пунктове или инчове. [https://en.wikipedia.org/wiki/Em_\(typography\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Em_(typography))

Забележка: Автоматичното възпроизвеждане на звук при зареждането на страница може да повлияе върху способността на ползващите екранни четци потребители да открият механизма за спиране, защото те използват слуха си за навигация и автоматично просвирваните звуци могат да попречат на тяхната ориентация. Затова практиката на автоматично стартиращи звуци (особено ако продължават повече от 3 секунди) не се одобрява, а се препоръчва стартирането на звук да става след намеса от страна на потребителя, когато страницата се зареди, вместо да се изисква от него да спре звука при отварянето на страницата.

Вижте също [КУ 1.4.7 слаб или никакъв фонев звук](#).

Изпълнявайки КУ 1.4.2, помагате на:

- Ползващите екранни четци (могат да чуват по-добре екранния четец без наличието на странични звуци. Това е от особено значение за слабо чуващите и за онези, чиито екранни четци използват системния звуков контрол (не могат да намалят силата на страничния звук или да усилят звука на екранния четец)).
- изпитващите затруднения при фокусирането върху визуалното съдържание (вкл. Върху текст) при звучащо аудио.

Примери за КУ 1.4.2

- Аудио файл зазвучава при отваряне на страница. Той обаче може да бъде спрял от потребителя чрез активиране на хипервръзката "заглуши" в горния край на страницата.
- Страница с Flash splash екран с автоматично възпроизвеждан звук, спиращ след не повече от 3 секунди.

Страница с Flash splash екран с автоматично възпроизвеждан звук, включваща най-горе контрол, позволяващ потребителите да изключат звука.

КУ 1.4.3 Контраст (минимум) (ниво AA)

Визуалното представяне на текст и изображения на текст трябва да има пропорция на контраста поне 4.5:1, с изключение на:

- Голям текст. Уголеменият текст и изображенията на уголемен текст имат съотношения на контраст поне 3:1;
- Несъществен текст. Няма изисквания за контраст за текст или текстови изображения, които са част от неактивен компонент на потребителския интерфейс, които са чиста украса, които са невидими за никого или са част от картина, съдържаща значително друго визуално съдържание.
- Логотип. Няма изискване за минимален контраст за текст, който е част от лого или търговска марка.

Целта на критерия е да предостави достатъчно контраст между текста и фона му, за да може да се чете от хора с умерено слабо зрение (които не използват помощни технологии за подобряване на контраста). За хора без дефицити относно цветовете, нюансите и плътността имат минимален или никакъв ефект според оценката на четливостта⁵. Цветовите дефицити могат да окажат известно влияние върху светлинния контраст. Затова в препоръката контрастът е изчислен по такъв начин, че цветът да не е ключов фактор и хората с дефицити в цветното зрение също да разполагат с адекватен контраст между текста и фона.

Декоративният текст, който не носи информация е изключен. Например, ако случайни думи са използвани за създаване на фон и могат да се пренареждат или заменят, без това да променя съдържанието, това се счита за декоративен текст и не е необходимо да изпълнява този критерий.

Текст с големи и широки буквени черти е по-лесен за четене при по-нисък контраст. Изискването за контраст за голям текст е по-ниско. Това позволява на авторите да използват по-широк набор от цветовете за голям текст, което помага за оформлението на страници и по-конкретно на заглавията. Текст с големина 18 пункта или текст с удебелени 14 пункта се преценява като достатъчно голям, за да се изисква по-ниско съотношение (вижте препоръките на American Printing House for the Blind за уголемен текст, както и насоките на Library of Congress за уголемен печат в [източниците](#)). "18 пункта" и "удебелен" могат да имат различен смисъл в различните шрифтове, но освен за много тънките или необичайни шрифтове, те трябва да са достатъчни. Тъй като съществуват толкова различни шрифтове, се използват основните мерки и е включена забележка относно декоративните или тънки шрифтове.

Забележка: Тъй като различните приложения-редактори на изображения използват различна пикселна гъстота (т.е. 72 PPI или 96 PPI), определянето на пунктова големина за шрифтове чрез приложение-редактор на изображения може да е ненадежно, когато се отнася до представяне на текст с определен размер. При изработване на изображения на уголемен текст, авторите би следвало да се уверят, че текстът в крайния продукт е приблизително равен на

---

⁵ Knoblauch et al., 1991 - <http://www.sbri.fr/files/publications/knoblauch%2091%20josaa.pdf>

1.2 и 1.5 em⁶ или на 120% или 150% от подразбирация се размер за основен текст. Например, за изображение със 72 PPI, на автора ще му е нужно да ползва шрифтове с размер приблизително 19 пункта и 24 пункта, за да представи успешно пред потребителя изображенията с уголемен текст.

Споменатите по-горе изисквания към контраста се прилагат и за текстовите изображения (текст, преработен в пиксели и после превърнат в изображение), както е посочено в КУ 1.4.3.

Това изискване се прилага към ситуации, в които текстовите изображения са предназначени да се разбират като текст. Незначителният текст като в снимки, в които попада улична табела се изключват. Същото важи и за текст, който по някаква причина е замислен като видим за всички зрители. Стилизиран текст като този във фирмените лоба трябва да се третира според ролята му в страницата, която може да оправдава или не включването на съдържанието в алтернативния текст. Визуалните фирмени указания извън логото и логотипа не попадат в изключението.

В тази клауза съществува изключение, гласящо "които са част от картина, съдържаща друго значително визуално съдържание". Това изключение е предназначено да разграничи картините, съдържащи в себе си текст от текстовите изображения, създадени като заместители на текст с цел да добият определен изглед.

Забележка 1: Някои хора с когнитивни увреждания се нуждаят от цветови съчетания или отсенки с нисък контраст и поради това допускаме и насърчаваме авторите да предоставят механизми за регулиране на основните и фонните цветове на съдържанието. Някои от възможните за избор комбинации могат да притежават и по-ниски от споменатите в критерия контрастни нива. Това не е нарушение на този критерий при условие, че съществува механизъм, който да връща към установените в критерия подразбиращи се стойности.

Забележка 2: Текстовите изображения не се уголемяват така добре както текста, защото имат тенденцията да пикселират. По-трудна е и промяната на основните и фонните цветови комбинации и контраст за текстовите изображения, което е необходимо на някои потребители. Затова препоръчваме

---

⁶ В CSS: мярка за височината на шрифта, изразена в номинални пунктове или инчове.
[https://en.wikipedia.org/wiki/Em_\(typography\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Em_(typography))

използването на текст, където е възможно, а където не е, да се вземе предвид заместване на изображението от такова с по-висока резолюция.

Забележка 3: Критерият за минимален контраст (1.4.3) се прилага за текст в страницата, а заместващият текст ((placeholder text) е също текст от страницата. Ако се използва, заместващият текст трябва да предоставя достатъчен контраст.

Въпреки, че този критерий се прилага за текст, подобни проблеми възникват за представяното в диаграми, графика и друго нетекстово съдържание. Представеното по този начин съдържание би трябвало също да има добър контраст, за да осигури достъп до информацията за повече потребители.

Вижте също [КУ 1.4.6 Контраст \(Увеличен\)](#).

Изпълнявайки КУ1.4.3, помагате на:

- Хората със слабо зрение често изпитват проблеми с четенето на текст, който не контрастира с фона. Това може да се изостри, ако потребителят има и далтонизъм, което снижава контраста още повече. Предоставянето на минимално контрастно съотношение за осветяемост между текста и фона може да направи текста по-четим дори лицето да не вижда пълния цветови диапазон. Това работи също и за рядко срещаните случаи на хора, които не виждат никакъв цвят.

Примери за КУ 1.4.3

(няма документирани)

[КУ 1.4.4 Оразмеряване на текст \(ниво AA\)](#)

Освен за [надписи](#) и [текстови изображения](#), [текстът](#) трябва да може да се оразмерява и без наличието на [помощни технологии](#) до 200 percent без загуба на съдържание или функционалност.

Целта на този критерий е да подсигури възможността визуално обработваният текст вкл. текстово базираните контроли (текстови символи, изобразени, за да могат да са видни)[а не текстови символи все още под формата на данни като ASCII]) да може да се уголеми успешно, за да може да се чете директно от хора с леки зрителни увреждания, без да се изисква употребата на помощни технологии като екранен увеличител (лупа). Потребителите могат да се възползват от

уголемяването на цялото съдържание на уеб страницата, но текстът е най-важен.

Уголемяването на съдържанието е отговорност основно на потребителския агент. Потребителските агенти отговарящи на [контролна точка 4.1 от UAAG 1.0](#) позволяват потребителите да конфигурират увеличението. Отговорност на автора е да създаде уеб съдържание, което не пречи на потребителския агент ефективно да уголемява съдържанието. Авторите могат да изпълнят този критерий чрез проверка дали съдържанието не пречи на поддръжката на потребителския агент за оразмеряване на текст вкл. текстово базирани контроли или чрез предоставяне на пряка поддръжка за оразмеряване на текст или промяна на изгледа. Пример за пряка поддръжка може да е скрипт на сървъра, който може да се ползва за назначаване на различни стилови шаблони.

Авторът не може да разчита само на това потребителският агент да изпълни този критерий за HTML съдържанието, ако потребителите не разполагат с достъп до потребителски агент поддържащ мащабиране. Например, ако работят в среда, изискваща употребата на IE 6.

Ако авторът използва технология, чиито потребителски агенти не поддържат мащабиране,, негова отговорност е да предостави такъв тип функционалност директно или да предостави съдържание, работещо с вида функционалност, предоставяна от потребителския агент. Ако потребителският агент не предлага функционалност за мащабиране, но позволява на потребителя да променя размера на текста, авторът е отговорен да подсили ползваемостта на съдържанието, когато текстът е преоразмерен.

Някои компоненти на потребителския интерфейс, които функционират като етикет и изискват активиране от потребителя за достъп до съдържанието, не са достатъчно големи и не побират съдържанието на надписа. Например в приложенията за уеб поща колоната „относно“ може да е недостатъчно широка да побере всяка възможна тема, но активирането на заглавието отвежда потребителя до пълното съдържание на писмото с пълната тема. В уеб базираните таблици твърде дългото съдържание на клетка може да не се впише в колоната и да се отреже, но цялото съдържание да е на разположение на

потребителя щом клетката е на фокус. Съдържанието на компонент от потребителския интерфейс може също да стане твърде широко в потребителските интерфейси, в които потребителят може да оразмерява ширината на колоната. За този вид компоненти на потребителския интерфейс преобразуване в повече редове не се изисква. Отрязването е приемливо, ако пълното съдържание на компонентите е на разположение, когато е на фокус. Приемливо е също, ако след активиране от потребителя има индикация, че цялата информация е налична, и индикацията допълва известието за факта, че информацията е отрязана.

Съдържанието изпълнява критерия, ако може да се уголеми до 200%, с други думи до двойния размер на ширината и височината. Авторите може да поддържат уголемяване и над този лимит, но при по-крайното увеличение, адаптивните оформления може да предизвикат проблеми с използваемостта. Например думите могат да са твърде широки, за да се вместят в предоставеното хоризонтално пространство, причинявайки отрязване; ограничения в оформлението могат да причинят препокриване с друго съдържание, когато е уголемено; или само една дума от изречение може да се вписва на ред, причинявайки изобразяването на едно изречение във вертикална колона от текст, която е трудна за четене.

Работната група счита, че 200% е разумен компромис, поддържащ широк кръг модели и оформления, и допълва по-старите увеличители, предоставящи минимално увеличение от 200%. Мащабирането над 200% (оразмеряващо текст, изображение и оформени региони създаващо по-голямо платно, изискващо едновременно хоризонтално и вертикално превъртане) може да е по-ефективно от оразмеряването на текст. В подобна ситуация обикновено би била използвана помощна технология за мащабиране и тя би могла да предостави по-добра достъпност от опитите на автора за директна поддръжка на потребителя.

Забележка: текстовите изображения не се уголемяват така добре както текста, тъй като имат склонност да пикселират и затова се препоръчва използването на текст, където е възможно. Също така е по-трудно промяната на контраста между фона и съдържанието и цветовете комбинации за текстовите изображения, необходими на някои потребители.

Вижте също [КУ 1.4.8 Визуално представяне](#).

Изпълнявайки КУ 1.4.4, помагате на:

- хората със слабо зрение като им позволявате да увеличават текста на съдържанието, за да могат да го прочетат.

Примери за КУ 1.4.4

- Потребител със зрително увреждане уголемява размера на текста в уеб страница в браузера от 1 em до 1.2 ems. Тъй като потребителят не може да прочете текста с по-малкия размер, той може да чете по-големия текст. Цялата информация на страницата продължава да се изобразява при употребата на по-големия шрифт за текста.
- Уеб страница съдържа контрол върху мащаба на страницата. Изборът на различни настройки изменя изгледа на страницата така, че да се използва най-доброто оформление за този мащаб.
- Потребител използва функция за мащабиране в потребителския агент за промяна в мащаба на съдържанието. Цялото съдържание се изменя съразмерно и потребителският агент предоставя при необходимост скролери.

[КУ1.4.5 текстови изображения \(ниво AA\)](#)

Ако използваните технологии могат да постигнат визуалното представяне, трябва да се използва текст за предаване на информацията вместо текстово изображение. Изключение се допуска когато:

- текстовото изображение може да бъде визуално пригодно към изискванията на потребителя;
- определено представяне на текст е съществено за предаваната информация.

Забележка: Логотипният текст (който е част от лого или търговска марка) се счита за съществен.

Целта на критерия е да насърчи авторите, използващи технологии, способни да постигнат желаното визуално представяне, да позволят на хората с потребност от определено визуално представяне на текст да могат да регулират текстовото представяне според потребностите си. Това включва хората, с потребност от определен размер на шрифта, основен и фонен цвят, шрифтов тип междуредие или подреждане.

Ако авторът може да използва текст, за да постигне същия визуален ефект, той/тя трябва да представи информацията като текст вместо като изображение. Ако по някаква причина авторът не може да оформи текста

за да получи същия ефект, ефектът няма да се представи достоверно на често използваните потребителски агенти, или употребата на технологии за изпълнение на този критерий би нарушило друг критерий като 1.4.4, тогава може да се ползва текстово изображение. Това включва случаи, в които определено представяне на текст е съществено за предаваната информация като предварителен преглед на въвеждането, логотипи, марки и прочее. Изображение на текст могат също да се използват при употребата на конкретен шрифт, който или не е широко разпространен, или за който авторът няма права за разпространение, или да се подсигури изглаждането на ръбовете и диагоналните линии на текста при всички потребителски агенти.

Изображения на текст могат да се използват също, когато за потребителите е възможно да ги променят според изискванията си.

Определението за изображение на текст съдържа следната забележка: "Забележка: Това не включва текст, който е част от изображение, съдържащо друго значимо визуално съдържание." Примери за подобни изображения включват графики, скрийншотовете и диаграми, предаващи визуално важна информация чрез нещо повече от текст.

Изпълнявайки КУ 1.4.5, помагате на:

- хора със слабо зрение, (изпитващи трудности с четенето на текст с авторски шрифт, размер и/или цвят).
- Хора с проблеми при визуалното проследяване (изпитващи трудности при четенето на текст с авторска редова разредка и/или с подравняване).
- Хора с когнитивни увреждания, влияещи им върху четенето.

Примери за КУ 1.4.5

- Стилизирани заглавия
Вместо да използват bitmap изображения да представят заглавията със специфичен шрифт и размер, авторите използват CSS за постигане на същия резултат.
- Динамично генерирани изображения
Уеб страница използва скрипт на сървъра да представи текст като изображение. Страницата съдържа контроли, позволяващи на потребителя да регулира размера на шрифта и цветовете на съдържанието, както и фона на генерираното изображение.

- **Цитат**

Уеб страница съдържа цитат. Цитатът е представен като итализиран (наклонен) текст с отстъп от лявото поле. Името на човека, комуто принадлежи цитатът е под негов с междуредие 1.5 и с още по-голям отстъп от лявото поле. CSS е използван за позициониране на текста, за определяне на междуредието, както и за изобразяването на типа шрифт, размер и декорацията.
- **Навигация**

Уеб страница съдържа меню с връзки за навигация, притежаващи както икона, така и текстово описание. Използван е CSS за изобразяване на типа на шрифта, размера и цветовете на съдържанието и фона, както и на разстоянието между връзките за навигация.
- **Лого, съдържащо текст**

Уеб сайт съдържа логото на организацията в горния ляв ъгъл на всяка страница. То съдържа логотип (текст, представляващ част от или цялостно лого). Визуалното представяне на текста е съществено за идентичността на логото и е включено като gif изображение, което не позволява промяна на текстовите характеристики. Към изображението има алтернативен текст.
- **Представяне на тип шрифт**

Уеб страница съдържа информация за определен тип шрифт. Замяната на типа шрифт с друг би осуетила идеята на презентацията. Представянето е включено като jpeg изображение, не позволяващо на текстовите характеристики да се изменят. Към изображението има алтернативен текст.
- **Представяне на писмо**

Уеб страница съдържа представяне на оригинално писмо. Представянето на писмото в оригиналния му формат е съществено за онагледяване на информацията от времето на написването. Писмото е включено като gif изображение, не позволяващо промяна на текстовите характеристики. То е придружено от алтернативен текст.
- **Буквени символи**

Формуляр позволява на потребителите да въвеждат текстови блокове. Формулярът съдържа бутони, включващи функции за стилизиране на текста и проверка на правописа. Някои от бутоните използват текстови символи, които не формират смислова последователност на човешки език. Например "B" за удебеляване, "I" за наклоняване на текста и "ABC" за проверка на правописа. Буквените символи са включени като gif изображения, не позволяващи промяна на текстовите характеристики. Бутоните са придружени от алтернативен текст.
- **Променими настройки за шрифта в текстови изображения**

Уеб страница позволява на потребителите да определят настройките за шрифта и всички текстови изображения на страницата се изобразяват на базата на тези настройки.

Принцип 2: оперативност

Н 2.1: Направете цялата функционалност достъпна от клавиатурата

Ако цялата [функционалност](#) може да се реализира чрез клавиатурата, тя може да се осъществи от потребителите чрез клавиатура, чрез речев вход (създаващ клавиатурен вход), с мишка (чрез екранна клавиатура) и чрез разнообразието от достъпни технологии, симулиращи изходящ клавиатурен натиск. Никоя друга входна форма няма тази гъвкавост и всеобща поддръжка и не е използвана от толкова хора с различни увреждания, стига клавиатурният вход да не е времево зависим.

Предоставянето на универсален клавиатурен вход не означава изключване на поддръжката за други видове вход.

Някои устройства не разполагат със собствена клавиатура (например PDA⁷ и мобилните телефони). Ако тези устройства разполагат с възможност за разглеждане на уеб, би трябвало да разполагат и с начини за генериране на текст или „клавиши“. Тази насока използва термина "[клавишен интерфейс](#)" в потвърждение на това, че уеб съдържанието трябва да се управлява чрез клавиши, които може да принадлежат на клавиатура, клавиатурен емулатор или друг хардуер или софтуер, генериращ клавиатура или текстов вход.

КУ 2.1.1 Клавиатура (ниво А)

Пълната функционалност на съдържанието трябва да е управляема от клавишен интерфейс, без да се изисква времеви синхрон за отделни клавиши, освен ако основната функция не изисква вход, зависещ от траекторията на потребителското движение, а не само от крайните точки.

---

⁷ Personal Digital Assistant <https://bg.wikipedia.org/wiki/PDA>

⁷ <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B6%D0%B8>

⁷ В CSS: мярка за височината на шрифта, изразена в номинални пунктове или инчове. [https://en.wikipedia.org/wiki/Em_\(typography\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Em_(typography))

Забележка 1: Изключението се отнася до основната функция, а не до входния похват. Например ако се използва ръкопис за въвеждане на текст, похватът за въвеждане (ръкопис) изисква зависим от движенията вход, но основната функция (текстовото въвеждане) - не.

Забележка 2: Това не забранява и не трябва да е пречка за предоставянето на вход за мишка или други входни методи, допълващи управлението с клавиатура.

Целта на критерия е да предостави, където е възможно, управление на съдържанието чрез клавиатура или клавишен интерфейс, (за да може да се ползва и алтернативна клавиатура).

Пример за „времеви синхрон за отделни клавиши“ включва ситуации, в които от потребителя се изисква да повтори или натисне многократно клавиши в рамките на кратък времеви интервал, или когато определен клавиш трябва да се задържи по-дълго време, за да бъде регистриран.

Изразът „освен ако основната функция не изисква вход, зависещ от траекторията на потребителското движение, а не само от крайните точки“ е включен, за да разграничи нещата, които е логично да не могат да се управляват чрез клавиатура.

Повечето действия изпълнявани от посочващо устройство могат да се Извършат чрез клавиатура (например кликуване, селектиране, придвижване, оразмеряване). Съществува обаче малък набор от действия по възможностите на посочващите устройства, които не биха могли да се извършат чрез клавиатура по никакъв начин, без да се изисква прекомерен брой клавишни натискания. Свободното рисуване с ръка, рисуването с акварел и пилотирането на хеликоптер през препятствия са Примери за функции, изискващи зависим от движението вход. Чертаенето на прави линии, стандартни геометрични фигури, оразмеряването на прозорци и провлачването на обекти до определено място (когато пътят към мястото не е от значение) не изискват зависим от движението вход.

Употребата на бутоните на мишката не би изпълнило този критерий, понеже тя не е равностойна за приложението.

Предполага се, че дизайнът на функциите за потребителски вход взема предвид евентуалната употреба на функциите за клавиатурна достъпност на операционната система. Например при активно заключване на клавишите модификатори. Съдържанието трябва да продължи да функционира в тази среда, без да връща непредвидени резултати.

Изпълнявайки КУ 2.1.1, помагате на:

- незрящите (неспособни да използват устройства като мишка, изискващи координация между зрението и ръката);
- слабо виждащите (които биха имали проблем при откриване или проследяване на показалеца върху екрана)
- някои хора с тремор на ръката (намират за много трудна употребата на мишка и затова използват клавиатура).

Примери за КУ 2.1.1

- Програма за рисуване
Рисувателна програма позволява на потребителите да създават, оразмеряват, , позиционирати въртят обекти чрез клавиатурата.
- Влачене и пускане
Приложение, използващо влачене и пускане поддържа също „изрежи“ и „постави“ " или контроли за преместване на обекти.
- Придвижване между несвързани точки и свързването им.
Програма за свързване на точки позволява на потребителя да се придвижва между точки върху екрана и да използва клавиш интервал, за да свърже текущата точка с предишната.
- PDA с допълнителна клавиатура
PDA устройство, контролирано предимно чрез стилус има допълнителна клавиатура, която може да се прикрепи към него. Клавиатурата позволява цялостно сърфиране в уеб по стандартния начин. Уеб съдържанието е управляемо , защото е пригодно да функционира и с достъп само от клавиатура.

КУ 2.1.2 Без клавиатурен капан (ниво А)

Ако клавиатурният фокус може да се придвижи до компонент от страницата чрез [клавишен интерфейс](#), той трябва да може да се премести от него само чрез клавишен интерфейс, и ако изисква само стрелки, табулатор или друг стандартен метод за изход, потребителят трябва да бъде уведомен за метода за преместване на фокуса.

Забележка: Тъй като всяко съдържание, което не изпълнява този критерий, може да попречи на способността на потребителя да използва цялата страница, цялото съдържание на уеб страницата (без значение дали изпълнява друг критерий или не), трябва да отговаря на този критерий. Вижте [изискване за съответствие 5: без пречки](#).

Целта на критерия е да подсигури, че съдържанието не „поставя капани“ за клавиатурния фокус в някоя подсекция на уеб страницата. Това е често срещан проблем, когато много формати са съвместени в една страница и са обработвани посредством плъгини вградени приложения.

Изпълнявайки КУ 2.1.2, помагате на:

- Хората, разчитащи на клавиатура или на клавишен интерфейс за ползване на уеб, вкл. незрящите и хората с физически увреждания.

Примери за КУ 2.1.2

- **Календарна джаджа**
Календарна джаджа, позволяваща на потребителите да добавят, премахват или обновяват събития в календара си, ползвайки клавиатурата. Контролите в джаджата са част от таб порядъка в страницата, позволяващ обхождането им с клавиш таб, както и следващите ги връзки и контроли.
- **Пъзелен аплет**
Щом потребителят попадне с таб в аплета, следващите табулации и клавиши се възприемат от него. Преди аплета, както и в самия него, са налични инструкции посочващи клавиша за изход.
- **Диалогова кутия**
Уеб приложение извежда диалогова кутия. В дъното на диалога има два бутона - Отказ и ОК. Когато е отворен диалогът, фокусът е задържан в него; натискането на таб в последния диалогов контрол премества фокуса върху първия диалогов контрол. Диалогът се затваря при активиране на един от двата бутона.

Н 2.2: дайте на потребителите достатъчно време да прочетат и използват съдържанието.

Много хора с увреждания се нуждаят от повече време за изпълняване на задачи в сравнение с останалите потребители: може да им е необходимо повече време да реагират физически, да изчетат нещо, да намерят или прочетат нещо по-бавно поради отслабено зрение, или може да достъпват съдържанието чрез помощни технологии, изискващи повече време. Тази насока се фокусира върху осигуряването на необходимото на потребителите време да изпълнят поставените им от съдържанието задачи. Основните подходи са елиминирането на времевия лимит или предоставяне на потребителите на достатъчно допълнително време за изпълнение на задачата им. Предвидени са изключения за случаи, в които това не е възможно.

КУ 2.2.1 Регулируемо време (ниво А)

За всеки поставен от съдържанието времеви лимит трябва да е вярно поне едно от следните условия:

- потребителят да има възможност за изключване на времевия лимит преди да се натъкне на него; или
- потребителят да има възможност за регулиране на времевия лимит в широки граници преди да го срещне т.е. поне десетократно спрямо първоначалната настройка; или
- потребителят да е предупреден преди изтичането на времето и да разполага поне с 20 секунди да го удължи посредством еднократно действие, (например "натиснете интервал"), и на потребителя се дава възможност да удължи времето поне десетократно; или
- времево ограничение да е поставено от реално събитие (например търг) и да не е възможна алтернатива; или
- времево ограничение да е от съществена важност и удължаването му да доведе до анулиране на дейността (мероприятието); или
- времево ограничение да е повече от 20 часа.

Забележка: Критерият гарантира изпълнението на задачи от потребителите без неочаквани промени в съдържанието или контекста, следствие от времеви лимит. Този критерий е в съгласие с КУ 3.2.1.

Целта на критерия е да осигури на потребителите достатъчно време за взаимодействие с интерактивното уеб съдържание, когато това е възможно. Хората с увреждания като слепота, слабо зрение, двигателни затруднения и когнитивни ограничения, може да се нуждаят от повече време за изчитане на съдържанието или извършване на действия като попълване на формуляри. Ако уеб функциите са времево зависими, ще бъде трудно за някои потребители да извършат необходимите действия преди изтичането на времевия лимит. Това може да направи услугата недостъпна за тях. Проектирането на времево независими дейности ще помогне на хората с увреждания да успеят с изпълнението им.

Всеки процес, който се случва без потребителска инициатива, след зададено време или на периодична база, представлява времеви лимит. Това включва частични или цялостни актуализации на съдържанието (например опресняване на страницата), промяна в съдържанието или изтичане на времето, в което се очаква от потребителя да отговори на искане за въвеждане.

Това включва също съдържание, което напредва или се обновява със скорост, надвишаваща способността на потребителя да го изчете или разбере. С други думи, анимирано, движещо се или превъртащо се съдържание налага времеви лимит пред способността на потребителя да разгледа или прочете съдържанието.

В някои случаи, обаче, е невъзможно да се промени времеви лимит (например за търг или друго събитие в реално време) и следователно са предвидени изключения за такива случаи.

Този Критерий се прилага само при времеви лимити, определени от самото съдържание. Например, ако времеви лимит е наличен поради опасения за сигурността, то той ще бъде считан за определен от съдържанието, защото е предназначен да бъде част от представянето и взаимодействието на това съдържание с потребителя. Времеви лимити приложени над съдържанието от външен източник, като например от потребителския фактор или външни фактори присъщи на интернет не са под контрола на автора и не подлежат на изискванията за съответствие на WCAG. Времеви лимити поставени от уеб сървърите трябва да бъдат под контрола на автора или организацията и подлежат на горе посочените изисквания. (Критерии за успех [2.2.3](#), [2.2.4](#) и [2.2.5](#) може също да бъдат приложени.)

При зададени ограничения във времето някои потребители няма да успеят да изпълнят задачата, а някои от тях не биха се справили изобщо, без значение какъв период от време е даден. Необходим е разумен срок за искане на повече време, тъй като произволно дълго време може да бъде последвано от рискове по сигурността на всички участници, включително и тези с увреждания за някои приложения. Например при павилиони или терминали, които се използват за финансови транзакции е съвсем обичайно за хората да си тръгнат, без да приключат транзакцията. Това ги прави уязвими от следващите ги потребители. Предоставянето на продължителен период на неактивност преди запитване, последван от дълъг период за удостоверяване на присъствие на лицето, може да остави терминала отворен за злоупотреба. Ако няма активност системата трябва да попита дали потребителят е там. След това трябва да поиска индикация, че потребителят е там (“натиснете произволен бутон“) и след това да изчака достатъчно за да може всеки да реагира. За натискане на произволен бутон 20 секунди ще са достатъчни. Ако потребителят потвърди, че е все още на място, то устройството трябва да върне съдържанието към състоянието, в което е било точно преди да зададе въпросите за индикация.

В случаите, в които времето не е съществено изискване, но и даването на контрол над срочни събития на потребителите може да доведе до анулиране на

резултата, то трета страна може да контролира времевите лимити на потребителите (Например, предоставяне на двойно време на изпит).

Вижте също [Разбиране на Критерий за Успех 2.2.3 Без време](#).

Изпълнявайки КУ 2.2.1 помагате на:

- хората с физически, зрителни, когнитивни и езикови ограничения, четивни и образователни затруднения.

Примери за КУ 2.2.1

- Уеб страница, използваща клиентски времеви лимит като предпазна мярка за потребителите, които са се отдалечили от компютъра си. След определен период на неактивност уеб страницата отправя запитване дали потребителят се нуждае от допълнително време. Ако не получи отговор, връзката се прекъсва.
- Уеб страница, съдържаща поле, което се обновява автоматично с най-новите заглавия като ги върти едно след друго. Наличен е и интерактивен контрол, позволяващ на потребителя да удължи времето между актуализациите десетократно спрямо първоначално зададеното. Контролът може да се управлява с мишка или клавиатура.
- Уеб страница, съдържа анимация с включен текст, който постоянно се появява и изчезва. Понякога текстът преминава през екрана, а понякога се появява само за кратко, преди да избледнее на заден план. Страницата съдържа и бутон за пауза, позволяващ на потребителите, изпитващи трудност с прочитането на текста, да го изчетат преди да изчезне.
- Сайт за закупуване на билети онлайн предоставя на потребителя две минути за потвърждение на покупката преди цената за място да се върне към обичайните нива. Поради факта, че билети в такива сайтове понякога се продават много бързо, задържането на билет прекалено дълго може да попречи на работата на сайта, така че това е случай, в който времето е от голямо значение и не може да бъде удължено без да попречи на дейността на сайта. Въпреки това, сайтът прехвърля възможно най-голяма част от процеса извън критичния период например позволявайки на потребителя да предостави важна информация като име, метод за заплащане и др. преди навлизането в критичния времеви етап.
- Сайт за продажба на билети предоставя на потребителя две минути да потвърди покупката на избраните места, но го предупреждава, когато времето наближи да изтече и позволява потребителят да удължи

времевия лимит неколккратно с еднократно действие като активиране на бутона „удължи времевия лимит“.

КУ 2.2.2 Пауза, стоп, скрий (ниво А)

За движещата се, трептящата, превъртаща се или автоматично актуализиращата се информация всичко долупосочено трябва да е вярно:

- За всяка подвижна, трептяща или превъртаща се информация, която (1) се появява автоматично, (2) трае повече от пет секунди и (3) е представена паралелно с друго съдържание, съществува механизъм, чрез който потребителят да я постави на пауза, да я спре или да я скрие, освен ако движението, трептенето и превъртането са част от активност, за която са от съществено значение; и
- За всяка автоматично актуализираща се информация, която (1) се появява автоматично и (2) е представена паралелно с друго съдържание, съществува механизъм, чрез който потребителят да я спре, да я постави на пауза или да я скрие, както и да контролира честотата на опресняване, освен ако то е част от дейност, за която е от съществено значение.

Забележка 1: за изискванията относно трептящо или мигащо съдържание, разгледайте [Н 2.3](#).

Забележка 2: тъй като всяко съдържание, което не изпълнява този критерий, може да попречи на способността на потребителя да използва цялата страница, цялото съдържание на уеб страницата трябва да изпълнява този критерий, без значение дали е предназначено да отговаря на друг критерий или не. Вижте [Изискване за съвместимост 5: без намеса](#).

Забележка 3: за съдържание, което се обновява периодично от софтуер или се подава към потребителския агент, не се изисква да запазва или представя информация, която е генерирана или получена в периода на пауза, тъй като може да не е технически възможно и в много случаи би могло да е подвеждащо.

Забележка 4: анимация, която се явява като част от предварителната фаза или подобна ситуация, може да се счита за съществена, ако по време на тази фаза не може да се осъществява взаимодействие от никой потребител и ако липсата на осезаем напредък може да обърка потребителите или да създаде впечатление, че съдържанието е замръзнало или повредено.

Целта на критерия е да избегне разсейването на потребителите по време на взаимодействието им с уеб страницата.

„движеща се, [премигваща](#), превъртаща се“ се отнася до съдържание, в което визуалното съдържание внушава усещане за движение. Най-честите примери за това са кинофилмите, представяне на синхронизирана медия, анимации, игри в реално време и превъртащи се борсови котировки. „Автоматично обновяваща се“ се отнася до съдържание, обновяващо се или изчезващо на базата на предварително зададен времеви интервал. Често срещано времево базирано съдържание включва аудио, автоматично обновяваща се информация за времето, новини, цени на акции, както и автоматично напредващи презентации и съобщения. Изискванията за подвижно, трептящо и превъртащо се съдържание, както и за автоматично обновяващо се съдържание са еднакви, с изключение на това, че:

- авторите разполагат с опцията да предоставят на потребителя средства за контрол върху честотата на актуализациите, когато съдържанието се опреснява автоматично и
- липсва пет секундно изключение за автоматичното обновяване, тъй като няма смисъл от автоматично обновяване само за три секунди, след което да спре

Съдържание, което се движи и се обновява автоматично може да е пречка за всеки, който изпитва проблем с бързото четене на статичен текст, както и за всеки с проблем при проследяването на подвижни обекти. То може също да предизвика проблеми за екранните четци.

Движещото се съдържание може да е фактор за сериозно разсейване при някои хора. Определени групи, по-конкретно с дефицити на вниманието, намират трептящото съдържание за разсейващо и затрудняващо ги да се концентрират върху друга част от уеб страницата.

Поставеното на пауза съдържание може да продължи или в реално време, или от мястото, на което е спряно.

1. Временното прекъсване и продължаването от мястото на прекъсване е най-добро за потребителите, желаещи да прекъснат, за да прочетат съдържанието и функционира най-добре, когато съдържанието не е свързано със събитие или състояние в реално време.

Забележка: вижте [КУ 2.2.1](#) за допълнителни изисквания относно времевите лимити за четене.

2. Естествено прекъсването и продължаването с текущото състояние (при освобождаване на паузата) е по-добре за информация или състояние, предавани в реално време". Например, метеорологична станция,

борсови котировки, trafik камера или таймер за търг биха дали подвеждаща информация, ако след прекъсването се представят остарели данни.

Забележка: скриването на съдържание би имало същия резултат, както при прекъсване и връщане към текущото състояние (при освобождаване на паузата).

За да бъде един механизъм считан за „потребителски механизъм за пауза“, той трябва да предостави на потребителя средства за прекъсване, които не ангажират него или фокуса до такава степен, че страницата да не може да се използва. Думата "пауза" тук се употребява като "бутон пауза" макар, че могат да се използват и други механизми освен бутони. Спирането на анимацията само докато потребителят е фокусиран върху нея (рестартираща веднага щом потребителят премести фокуса) не се счита за „потребителски механизъм за пауза“, защото прави страницата неизползваема и не изпълнява този критерий.

Важно е да се отбележи, че термините „премигване“ и „проблясване“ понякога може да се отнасят до едно и също съдържание.

- "Премигване" се отнася до съдържание, предизвикващо разсейване. Премигването може да бъде позволено за кратко време, стига да спира (или да може да бъде спряно).
- „Проблясване“ се отнася до съдържание, способно да предизвика припадък (ако е трикратно в секунда и достатъчно голямо и ярко). Това не може да се позволи дори и за секунда, в противен случай би предизвикало припадък. Възможността за изключване на отблясъка не е опция, тъй като припадъкът може да настъпи по-бързо от времето, необходимо на повечето потребители да го изключат.
- Премигването обикновено не е с честота по-голяма от три пъти в секунда, но би могло да е. Ако то премигва повече от три пъти в секунда, също би могло да се счете за проблясване.

Изпълнявайки КУ 2.2.2:

- позволявате на хора с определени увреждания да взаимодействат със страницата, предоставяйки съдържание, спиращо премигването след пет секунди или предоставяйки на потребителите механизъм да спрат премигването.
- Една от целите на премигващото съдържание е привличането на внимание към него. Макар това да е ефективен похват за всички зрящи,

той би могъл да е проблем за някои потребители, ако е постоянно. За определени групи, вкл. хората с ниска грамотност, интелектуални и четивни затруднения и хората с дефицит на вниманието, премигващото съдържание може да направи взаимодействието трудно и дори невъзможно с останалото съдържание в уеб страницата.

Примери за КУ 2.2.2

- Съществена анимация би могла да се постави на пауза, без да се влияе на дейността
Уеб сайт помага на потребителите да разберат „как работят нещата“ чрез анимации, представящи процеси. Анимациите разполагат с бутони за пауза и рестарт.
- Борсови котировки
Борсови котировки разполагат с бутони за пауза и рестарт. Поставянето на котировката на пауза спира върху текущо изведените акции. При рестартирането ѝ тя продължава от мястото на прекъсване, но със забележката, че показването е задържано. Тъй като предназначението на борсовите котировки е да предоставят информация в реално време, може да се добави бутон, придвижващ котировката към най-скоро търгуваните акции.
- Игра, замислена потребителите да се редуват вместо да се състезават в реално време
Единият играч може да постави на пауза действието, без да наруши състезателния характер.
- Уеб реклама
Реклама премигва, за да привлече вниманието, но спира след 5 секунди.
- Формуляр с подкана
Формуляр с премигваща стрелка до бутона за изпращане, когато потребителят е приключил с попълването, но не е натиснал бутона. Мигането спира след 5 секунди.
- Анимация
В горния край на страницата тече анимация, но разполага с бутон „Замрази анимацията“ в близост до долния ѝ край.
- Зареждаща се анимация
Предварителна анимация е показана на страница, изискваща изтеглянето на определен процент от голям файл, преди да започне възпроизвеждането му. Анимацията е единственото съдържание на страницата и инструктира потребителя да изчака докато видеото се зареди. Тъй като подвижното съдържание не е представено паралелно с друго съдържание, не е нужно предоставяне на механизъм за пауза,

спиране или скриване, макар анимацията да протича за повече от 5 секунди за потребители с бавна връзка.

- Реклама на цяла страница

Страница изисква от всички потребители да изгледат 15 секундна реклама преди да получат достъп до безплатното съдържание на страницата. Тъй като гледането на рекламата се изисква от всички потребители и не е представена паралелно с друго съдържание, не се изисква предоставяне на механизъм за пауза, спиране или скриване.

Н 2.4: Предоставете на потребителите спомагателни начини да се придвижват, да намират съдържание и да определят къде се намират.

Целта на насоката е да помогне на потребителите да открият необходимото им съдържание и да проследяват местоположението си. Тези задачи често са трудни за хората с увреждания. За търсенето, навигацията и ориентацията е важно потребителят да може да разбере кое е текущото му местоположение. За навигацията е необходимо наличието на информация за възможните дестинации. Екранните четци преобразуват съдържанието в синтетична реч, която поради своя звуков характер трябва да се представи в линеен порядък. Някои критерии в тази насока поясняват какви мерки трябва да се предприемат, за осигуряване успешната навигация от страна на потребителите на екранни четци. Други пък позволяват на потребителите по-лесното разпознаване на навигационните и заглавните ленти, за да прескачат повтарящо се съдържание. Особеностите на непознатия интерфейс или поведение може да обърка хората с когнитивни увреждания.

Както е описано в [Мотив речника на уеб дизайна](#), навигацията има две основни функции:

- Да информира потребителя къде се намира той
- Да позволи на потребителя да иде някъде другаде

Тази насока е тясно свързана с [Н 1.3](#), която гарантира възприемчивост за всяка структура в съдържанието, което от своя страна е ключ за навигацията.

Заглавията са особено важен механизъм за ориентацията на потребителите в съдържанието и за придвижването им в него. Много потребители на помощни технологии разчитат на подходящи заглавия за бърз преглед на информацията и за лесно определяне на различните раздели в съдържанието. Изпълнението на [КУ 1.3.1](#) по отношение на заглавията се отнася и до някои аспекти на [Н 2.4](#).

КУ 2.4.1 Прескачане на блокове с информация (ниво А)

Трябва да съществува механизъм за прескачане на повтарящите се блокове с информация в множество [уеб страници](#).

Целта на критерия е да предостави на хората, навигиращи последователно в съдържанието, по-пряк достъп до основното съдържание на уеб страницата. Уеб страниците и приложенията често имат повтарящо се съдържание и на други страници или екрани. Примери за повтарящи се текстови блокове включват, но не се ограничават до: навигационни връзки, заглавни графики, рекламни рамки. Малки повтарящи се раздели като отделни думи, фрази или единични връзки не се считат като блокове за целите на тази клауза.

Това контрастира със способността на зрящите потребители да игнорират повтарящия се материал, било чрез фокусиране върху средата на екрана (където обикновено се разполага основното съдържание), или чрез способността да изберат с мишката връзка с еднократно кликуване, вместо да преминават през всяка връзка или поле на формуляр, разположени преди желаното от тях място.

Този критерий не изисква от авторите да предоставят вече налични в потребителския агент методи. Повечето уеб браузери предоставят на потребителите клавишни комбинации за преместване на фокуса най-горе на страницата, така че съществуването на набор от навигационни връзки най-долу на страницата с връзка за прескачане на съдържание би било излишно.

Забележка: Макар този критерий да се отнася до повтарящи се на множество страници блокове, горещо се препоръчва също структурно маркиране на отделните страници, съобразно [КУ 1.3.1](#).

Въпреки че този критерий не използва конкретно израза “в набор от уеб страници”, се подразбира концепцията за страници, принадлежащи към комплект. От автора няма да се очаква да избегне всяко възможно повторение за произволна двойка страници, които не са свързани по някакъв начин помежду си; които не са уеб страници, споделящи обща цел и не са създадени от същия автор, група или организация” (определение за комплект от уеб страници).

Забележка: Ако уеб страница, която не е част от комплект, съвместява повтарящи се в нея текстови блокове, може да е полезно (но не и задължително) предоставянето на способи за прескачането им.

Изпълнявайки КУ 2.4.1, помагате на:

- хора с някои увреждания бързо и лесно да достигнат до основното съдържание на уеб страницата.
- Потребителите на екранни четци, посещаващи няколко страници на един и същи сайт да могат да избегнат прослушването на всички заглавни графики и десетки навигационни връзки във всяка страница, преди да достигнат основното съдържание.
- хората, използващи само клавиатура или клавишен интерфейс да могат да достигнат до съдържанието с по-малко клавишни натискания. В противен случай те би трябвало да извършат десетки натискания преди да достигнат връзка в основното съдържание. Това може да отнеме много време и да коства силна физическа болка при някои потребители.
- Потребителите на екранни лупи не трябва да претърсват същите заглавия и други блокове от информация, за да открият откъде започва съдържанието всеки път, когато отворят нова страница.
- хората с когнитивни ограничения и ползващите екранни четци, когато връзките са групирани в списъци

Примери за КУ 2.4.1

В средата на началната страница на новинарска организация е поместена главната новина, обкръжена от множество блокове и странични ленти за реклама, търсене и други услуги. В началото на страницата се намира връзка, отвеждаща до основната новина. Ако не я използва, клавиатурният потребител би трябвало да натисне таб приблизително 40 пъти, за да премине през връзките преди да достигне до основната статия; потребителят на екранен четец трябва да чуе 200 думи, а потребителят на екранна лупа трябва да претърсва наоколо докато открие основното съдържание.

КУ 2.4.2 Озаглавена страница (ниво А)

Уеб страниците трябва да притежават заглавия, описващи темата или целта им.

Целта на критерия е да помогне на потребителите да откриват съдържание и да се ориентират в него, осигурявайки наличието на описателно заглавие за всяка уеб страница. Заглавието идентифицира текущото местоположение, без да изисква от потребителя да изчете или интерпретира съдържанието на страницата. Когато в картата на страница или в списък с резултати от търсене е налично заглавие, потребителите по-лесно могат да идентифицират нужното им съдържание. Потребителските агенти правят заглавието на страницата лесно достъпно за потребителя за идентифициране на съдържанието.

Например потребителският агент може да изобрази заглавието на страницата в заглавната лента на прозореца или като име на подпрозореца, съдържащ страницата.

В случаите, в които страницата е документ или уеб приложение, името на документа или приложението би било достатъчно за описване на целта на страницата. Забележете, че името на документа или приложението не се изисква; други неща също могат да опишат целта или темата на страницата.

[КУ 2.4.4](#) и [КУ 2.4.9](#) разглеждат целта на връзките, много от които препращат към уеб страници. Също и тук името на документа или уеб приложението, към които се препраща, би било достатъчно да опише целта на връзката. Еднаквостта или подобие между връзката и заглавието е добра практика и допринася за непрекъснатост между „кликнатата връзка“ и уеб страницата, на която потребителят попада.

Изпълнявайки КУ 2.4.2, помагате на:

- всички потребители бързо и лесно да определят дали уеб страницата отговаря на потребностите им..
- хората с нарушено зрение да са способни да различават съдържанието, когато са отворени множество уеб страници.
- Хората с когнитивни увреждания, ограничена краткотрайна памет и четивни увреждания да определят съдържанието благодарение на заглавието.
- Хората с тежки увреждания в мобилността, чиито режим на движение разчита на аудио при придвижването между уеб страници.

Примери за КУ 2.4.2

- HTML уеб страница
Описателното заглавие на HTML уеб страница е маркирано с елемента <title> , за да се изобрази в заглавната лента на потребителския агент.
- Набор от документи
Заглавието на [Understanding WCAG 2.0](#) е "Understanding WCAG 2.0."
  - Уводната страница е със заглавие "Introduction to Understanding WCAG 2.0."
  - Основните раздели на документа представляват страници озаглавени "Understanding Guideline X" и "Understanding Success Criterion X."
  - приложение А е със заглавие "Glossary."
  - Приложение В е със заглавие "Acknowledgements."
  - приложение С е със заглавие "References."

- Уеб приложение

Приложение за електронно банкиране позволява на потребителя да проверява банковите си сметки, да преглежда предишните си извлечения и да извършва преводи. Уеб приложението генерира динамично заглавия за всяка страница, т.е., "банка XYZ, сметки на Иван Ковачев", "Банка XYZ, септември 2015, извлечение за сметка 1234-5678".

КУ 2.4.3 Последователност на фокуса (ниво А)

Ако една уеб страница може да се обходи последователно и навигационните последователности влияят върху смисъла или начина на управление, фокусируемите компоненти трябва да получават фокус в порядък, запазващ смисъла и и оперативността.

Целта на критерия е да гарантира, че преминавайки последователно през съдържанието, потребителите ще срещнат информацията в ред, който съответства на смисъла на съдържанието и може да се управлява от клавиатурата. Това намалява объркването, позволявайки на потребителите да си създадат логичен мисловен модел на съдържанието. Може да съществуват различни порядъци, отразяващи логичните връзки в съдържанието. Например, движейки се между компонентите в таблица или по ред, или по колона, и двете отразяват логичните връзки в съдържанието. Всеки от двата порядъка би изпълнил този критерий.

Начинът на реализация на реда за последователна навигация в уеб съдържанието се определя от технологията на самото съдържание. Например обикновеният HTML определя последователното придвижване чрез понятието за таб порядъка. Динамичният HTML може да изменя последователността на придвижване чрез скриптове заедно с добавянето на атрибута `tabindex` за позволяване на фокус върху допълнителни елементи. Ако не са използвани скриптове или `tabindex` атрибути, редът на придвижване е редът, по който компонентите се явяват в потока на съдържанието. Вижте спецификацията за HTML 4.01, раздел 17.11, "задаване на фокус за елемент".

Пример за непоследователна клавиатурна навигация, която не се разглежда от този критерий, е придвижването чрез стрелки за обхождане на дървовиден компонент. Потребителят може да използва стрелки нагоре и надолу за придвижване между разклоненията. Стрелката надясно разгъва разклонение, и тогава стрелката надолу ще се движи в новоразгънатото разклонение. Тази навигационна последователност следва очакваната последователност за

дървовиден контрол – с разгъването и сгъването на разклоненията се добавят или премахват допълнителни позиции от навигационната последователност.

Редът на фокусиране може да не е идентичен с програмно определения ред за четене (вижте [КУ 1.3.2](#)), стига потребителят да може да разбира и управлява уеб страницата. Тъй като може да съществуват няколко възможни логични порядъка за четене на съдържанието, редът на фокусиране може да съвпада с всеки от тях. И все пак, когато редът на определено представяне се различава от програмно определения ред за четене, потребителите на някои от представянията може да се затруднят с разбирането или управлението на уеб страницата. Авторите трябва да вземат предвид всички тези потребители при проектирането на уеб страниците.

Например потребителят на екранен четец взаимодейства с програмно установения ред за четене, докато зрящият клавиатурен потребител взаимодейства с визуалното представяне на уеб страницата. Трябва да се внимава редът на фокусиране да е смислен за всяка от тези групи потребители и да не изглежда за някоя от тях като че подскача произволно.

За яснота:

1. Фокусируемите компоненти трябва да получават фокус по ред, запазващ смисъла и оперативността, само когато навигационните последователности влияят върху смисъла и оперативността.
2. В случай на необходимост може да съществува повече от един порядък, който да запазва смисъла и оперативността.
3. Ако съществува повече от един порядък, който може да запази смисъла и оперативността, трябва да се предостави само един от тях.

Изпълнявайки КУ 2.4.3, помагате на:

- Клавиатурните потребители, навигиращи в документите последователно, очакващи редът на фокусиране да съответства на реда за четене.
  - Хората с двигателни затруднения, разчитащи на клавиатурен достъп за управление на страницата.
  - Хората със затрудняващи четенето увреждания - може да се дезориентират, когато табването заеме неочакван фокус някъде. Те се ползват от логичния фокус порядък.
  - Хората с нарушено зрение - може да се дезориентират, когато при табване фокусът прескача непредвидимо някъде, или когато не могат лесно да открият съдържание, обкръжаващо интерактивен елемент.

- използващите екранна лупа с високо ниво на увеличение. Такъв потребител може да интерпретира дадено поле в погрешен контекст, ако фокус порядъкът не е логичен, защото само малка част от страницата може да е видима за него.

Примери за КУ 2.4.3

1. В уеб страница, съдържаща дърво с интерактивни контроли, потребителят може да използва стрелките нагоре и надолу, за да се придвижва между разклоненията. Стрелката надясно разгъва разклонението, после стрелката надолу се придвижва в новоразгънатото разклонение.
2. Уеб страница използва немодални диалогови кутии чрез скриптове. При активиране на определен бутон се отваря диалог. Интерактивните елементи в диалога попадат във фокус порядъка веднага след бутона. Когато диалогът е отворен, редът на фокусиране преминава от бутона върху елементите на диалога и след това към интерактивния елемент следващ бутона. Когато диалогът е затворен, фокус редът минава от бутона към следващия елемент.
3. Уеб страница използва модални диалогови кутии чрез скриптове. Когато определен бутон е активиран, се отваря диалог и фокусът попада върху първия интерактивен елемент в диалога. Докато диалогът е отворен, фокусът е ограничен до диалоговите елементи. Когато диалогът е затворен, фокусът се връща към бутона или към следващия го елемент.
4. HTML страница е създадена с разположена вляво навигация след основното съдържание в HTML, и е стилизирана чрез CSS да се появява отляво на страницата. Това е направено, за да се позволи попадане на фокуса първо върху основното съдържание, без необходимост от tabIndex атрибути или JavaScript.

Забележка: Макар този пример да изпълнява критерия, това не означава задължително, че всяко позициониране чрез CSS би го изпълнило. По-сложни позиционни примери могат (или пък не) да запазят смисъла и оперативността.

5. Следният пример не изпълнява критерия: Фирмен уеб сайт съдържа формуляр, събиращ маркетингови данни и предоставящ на потребителите възможност да се абонират за няколко фирмени бюлетина. Разделът на формуляра за събиране на маркетингови данни включва полета като улица, град, област и пощенски код. Друг раздел от формуляра съдържа няколко кутии за отметки, за да могат потребителите да отбележат бюлетините, за които се абонират. Таб реда за формуляра обаче прескача между полетата в различни раздели

от него и фокусът от полето за име се измества към поле за отметка, после към полето за улица, след което към друго поле за отметка.

КУ 2.4.4 Цел на връзка (в контекста) (ниво А)

Целта на всяка връзка трябва да може да се установи само от текста на връзката или от него и програмно определения контекст на връзката, освен ако целта на връзката би била неясна за потребителите като цяло.

Целта на критерия е да помогне на потребителите да разбират целта на всяка връзка, за да могат да решат дали желаят да я последват. При възможност предоставяйте текст за връзката, който посочва целта ѝ, без да е нужен допълнителен контекст. Помощните технологии са способни да предоставят на потребителя списък с връзките в уеб страницата. Възможно най-смислен текст на връзките ще подпомогне потребителите, желаещи да избират от този списък. Смисленият текст на връзката помага и на желаещите да обхождат връзките с табулатора. Смислените връзки помагат на потребителите да изберат кои от тях да последват, без да изискват сложни стратегии за разбиране на страницата.

Текстът на връзката или свързаният с нея текст е предназначен да опише целта ѝ. В случаите, в които връзка отвежда до документ или уеб приложение, името на документа или приложението биха били достатъчни да опишат целта на връзката (която служи да Ви отведе до документа или уеб приложението). Забележете, че не се изисква употребата на името на документ или уеб приложение; други неща също биха могли да опишат целта на връзката.

[КУ 2.4.2](#) разглежда въпроса със заглавията на страниците. Тук също името на документ или уеб приложение, представено на страницата, би било достатъчно да опише целта на страницата. Еднаквост или подобност на връзката и заглавието е добра практика и допринася за целостта на кликнатата“ връзка и уеб страницата, на която потребителят попада.

В някои случаи авторите може да желаят да предоставят част от описанието на връзката в логично свързан текст, който представлява контекста за връзката. В такъв случай потребителят трябва да може да определи целта на връзката, без да премества фокуса от нея. С други думи, той може да срещне връзка и да разбере повече за нея, без да губи мястото си. Това може да се постигне чрез разполагане на описанието на връзката в същото изречение, абзац, точка от списък, или таблична клетка като връзка, или в заглавна клетка от таблицата като връзка към таблица с данни, понеже те са пряко свързани със самата

връзка. Иначе, авторите може да изберат похват на ARIA за асоцииране на допълнителен текст от страницата с връзката.

Този контекст би бил най-удачен, ако предхожда връзката. (Например ако трябва да използвате двусмислен текст за връзка, по-добре е да го поставите в края на изречението описващо назначението, отколкото да поставите неясната фраза в началото му. Ако описанието следва връзката, може да възникне объркване и трудност за потребителите на екранни четци, които четат страницата отгоре надолу.

Добра практика за връзки с еднакво назначение е да имат логични описания и това е изискване на [КУ 3.2.4](#) за комплект страници). Друга добра практика е връзките с различни цели и назначения да имат различни описания.

Критерият съдържа изключение за връзки, за които целта не може да се определи от информацията в уеб страницата. В такъв случай, лицето с увреждане не е оцетено; няма никакъв допълнителен контекст за разбиране целта на връзката. Все пак, колкото контекст е наличен на уеб страницата, който е годен за интерпретиране целта на връзката, трябва да се направи наличен в текста на връзката или програмно да се асоциира с нея, за да удовлетвори критерия.

Забележка: Може да има случаи, в които целта на връзката е нарочно скрита или неизвестна. Например в игра може да има връзки обозначени като врата #1, врата #2 и врата #3. Този текст на връзка би бил достатъчен, защото целта на връзките е да създаде напрежение за всички потребители.

Вижте също [КУ 2.4.9 Цел \(само връзка\)](#).

Изпълнявайки КУ 2.4.4, помагате на

- Хората с двигателни затруднения, като им позволявате да прескачат връзки, които не представляват интерес за тях, избягвайки необходимите натискания за придвижване до свързаното съдържание и за връщане обратно.
- Хората с когнитивни ограничения - няма да се дезориентират от многото начини за придвижване към и от съдържание, което не представлява интерес за тях.
- Хората със зрителни затруднения - ще са способни да определят целта на връзката чрез запознаване с нейния контекст.

Примери за КУ 2.4.4

- Връзка съдържа текст, даващ описание на информацията към този универсален ресурсен идентификатор (URI)
Страница съдържа изречението: "Имало е много кръвопролития в Средновековието." Където " Средновековието " е връзка.
- Връзка е предшествана от текстово описание на информацията в URI
Страница съдържа изречението "Научете повече за управлението на ирландската комисия за електронното гласуване на иди и гласувай!" където " иди и гласувай!" е връзка.
- Икона и текст едновременно са съвместени в една връзка
Икона на машина за гласуване и текстът "управление на ирландската комисия за електронното гласуване" са обединени и съставят една връзка. Алтернативният текст за иконата е нулев, тъй като целта на връзката е вече описана от текста на връзката до иконата.
- Списък със заглавия на книги
Списък с книги е наличен в три формата: HTML, PDF и mp3 (запис на човек, четящ книгата). За избягване на трикратното изчитане на всяко заглавие (по веднъж за всеки формат), първата връзка за всяка книга е заглавието на книгата, втората връзка гласи: "PDF", а третата - "mp3."
- Резюмета на новинарски статии

Уеб страница съдържа набор от новинарски статии. Главната страница показва първите няколко изречения от всяка статия, последвани от връзка "прочетете повече". Командата на екранен четец за прочит на текущия абзац предоставя контекста за интерпретация на връзката.

[КУ2.4.5 Множество Начини \(Ниво AA\)](#)

Трябва да има повече от един начин, за да се намери [уеб страница](#) сред [набор от уеб страници](#), с изключение на случаите, в които уеб страницата е резултат или стъпка от [процес](#).

Целта на критерия е да се даде възможност на потребителите да локализират съдържание по начин, който най-добре отговаря на техните нужди. Потребителите може да намират определен подход за по-лесен или по-разбираем от друг.

Дори малките сайтове трябва да предоставят на потребителите някакви средства за ориентация. За сайт, който има 3 или 4 страници, свързани с главната страница, може да е достатъчно просто да се предоставят

връзки от и към началната страница, където връзките на началната страница могат да служат и за карта на сайта.

Изпълнявайки КУ2.4.5, помагате на:

- потребителите с нарушено зрение - могат по-лесно да навигират към правилната част на сайта чрез търсачка, вместо да превъртат през голям навигационен панел с помощта на екранен четец или екранна лупа.
- Хората с когнитивни увреждания - може да предпочитат таблица на съдържанието или карта на сайта, която предоставя оглед на сайта вместо четенето и преминаването през няколко Уеб страници.
- Потребители, предпочитащи да разгледат сайта по последователен начин, движейки се от страница на страница, за да разберат по-добре концепцията и оформлението.
- На хората с когнитивни ограничения - може да им е по-лесно да използват търсачка отколкото да използват йерархична схема за навигация, която би била по-трудна за разбиране.

Примери за КУ2.4.5

- Механизъм за търсене

Голяма компания от хранително-вкусовата промишленост предоставя сайт, съдържащ рецепти за техните продукти. Сайтът предоставя механизъм за търсене на рецепти, използващи дадена съставка. В допълнение предоставя и списък съдържащ няколко категории храни. Потребител може да напише „супа“ в търсачката или да избере „супи“ от списъка за да отиде на страница, съдържаща рецепти за супи направени от продуктите на компанията.

- Линкове между уеб страници.

Местен фризьорски салон рекламира услугите си с помощта на Уеб Сайт. Сайтът съдържа само пет Уеб страници. На всяка страница има връзки за последователно движение напред или назад между страниците. В допълнение всяка Уеб страница съдържа списък с връзките за достигане до всяка една от другите Уеб страници.

- Когато съдържанието е резултат от процес или задача – потвърждаване на трансфер на финанси.

Сайт за онлайн банкиране позволява финансов трансфер между сметки през Интернет. Няма друг начин да се потвърди превода на средства, докато собственикът на профила не завърши трансфера.

- Когато съдържанието е резултат от процес или задача – резултати от търсачка.

Търсачка предоставя резултати от търсенето въз основа на въведеното от потребителите. Няма друг начин да се локализира резултатите от търсенето, освен да се извърши самият процес на търсене.

[КУ2.4.6](#) Заглавни надписи и Етикети (Ниво АА)

Заглавните надписи и [етикети](#) трябва да описват темата или целта.

Целта на критерия е да помогне на потребителите да разберат каква информация се съдържа в Уеб страниците и как е организирана тя. Когато заглавните надписи са ясни и описателни, потребителите могат да открият търсената от тях информация по-лесно и могат да разберат връзката между различните части на съдържанието по-лесно. Описателните етикети помагат на потребителите да идентифицират специфични компоненти в рамките на съдържанието.

Не е нужно етикетите и заглавните надписи да са прекалено дълги. Една дума, или дори един символ може да са достатъчни, стига да предоставят подходяща помощ при търсене и придвижване в съдържанието.

Бележка: Този критерий за успех не изисква заглавни надписи или етикети. Този критерий за успех изисква, ако те са налични, да бъдат описателни. Имайте предвид също, че ако са налични заглавия или етикети, те трябва да изпълняват [КУ1.3.1 Информация и взаимовръзки](#).

Изпълнявайки КУ2.4.6, помагате на:

- потребителите с увреждания, които правят четенето бавно и хората с ограничена краткосрочна памет. За тях ще е по-лесно, ако заглавията на разделите подсказват какво съдържа всеки раздел.
- Хора, които имат трудности или изпитват болка при използването на ръцете си, ще се възползват от техники, които намаляват броя на натиснатите клавиши, за достигане до необходимото им съдържание.
- Потребителите на екранни четци, като гарантирате, че етикетите и заглавните надписи имат смисъл дори извън контекст, например, в Таблица на съдържанието, или когато се прескача от заглавие на заглавие в рамките на страница. Този критерий може също да помогне на

слабовиждащите потребители, които могат да видят само няколко думи по едно и също време.

Примери за КУ2.4.6

- Новинарски сайт.

На заглавната страница на новинарски сайт са изброени заглавията на топ новините от последния час. Под всяко заглавие се намират първите 35 думи от историята и линк към цялата статия. Всяко заглавие дава ясна представа за идеята на статията.

- Ръководство за това как да пишем добре

Ръководство за писане, съдържащо следните заглавия на разделите: Как да пишем добре, Изрязване на безполезни думи, Идентифициране на ненужни думи и др. Заглавията на разделите са ясни и точни и структурата на информацията е отразена в структурата на заглавията.

- Съвместими заглавия в различни статии

Уеб сайт съдържа документи от конференция. Представените пред конференцията доклади се изисква да имат следната организация: Кратко изложение, Въведение, [други раздели уникални за тази статия], Заключение, Биография на Автора, Речник и Библиография. Заглавието на всяка страница ясно идентифицира статията, която страницата съдържа и това създава полезен баланс между уникалността на статиите и последователността на заглавията на разделите.

- Бланка, изискваща името на потребителя

Бланка изисква името на потребителя. Състои се от две полета за въвеждане за името и фамилията. Първото поле е с етикет „Име“, а второто е с етикет „Фамилия“.

КУ2.4.7 Видим фокус (Ниво АА)

Всеки потребителски интерфейс, управляван от клавиатура, трябва да има режим на работа, в който индикаторът за фокуса на клавиатурата е видим.

Целта на този критерий е да помогне на потребителя да знае върху кой елемент сред множество елементи е фокусът на клавиатурата. Ако на екрана има само един клавиатурно управляем елемент, критерият ще

бъде спазен, защото визуалният дизайн предоставя само един елемент управляем от клавиатура.

Имайте предвид, че индикаторът за фокуса може да приема различни форми. Често срещана форма е каретка в рамките на текстово поле, което показва, че фокусът на клавиатурата е в полето. Друг начин е визуална промяна на бутона, показваща, че фокусът е върху него.

Изпълнявайки КУ2.4.7, помагате на:

- потребителите, разчитащи на клавиатурата за управлението на Уеб страница, като им дава възможност визуално да определят компонента, върху който натискането на клавиши ще има ефект.
- Хората с ограничено внимание, ограничения в краткосрочната памет или ограничени изпълнителни процеси.

Примери за КУ2.4.7

- Когато фокусът попада върху текстово поле, в него се появява вертикална лента, показваща, че потребителят може да въведе текст, или целият текст се маркира и това индикира, че потребителят може да въвежда върху текста.

Когато контрол от потребителския интерфейс получава фокус, около него се появява видима рамка.

Принцип 3: разбираемост

Н 3.1: Четимо

Направете текстовото съдържание четимо и разбираемо.

Целта на тази насока е да позволи на съдържанието да бъде четено от потребителите и от помощните технологии, както и да гарантира наличието на необходимата информация за разбирането му.

Хората с увреждания възприемат текста по много различни начини. За едни възприятието е визуално; за други то е слухово; за трети - тактилно, а за някои е едновременно визуално и слухово. Някои потребители изпитват огромна трудност при разпознаване на писмен текст, а в същото време разбират извънредно трудни и сложни документи, чиито текст е изчетен на глас, или чиито ключови идеи и развитие са илюстрирани визуално или интерпретирани с

жестомимичен език. За някои потребители е трудно да отгатнат значението на дума или израз в контекста, особено когато думата или изразът са употребени по необичаен начин или им е придаден специфичен смисъл; за тези потребители способността да четат и разбират може да зависи от наличието на недвусмислени определения, разгърнати съкращения и абривиатури. Потребителските агенти, включително озвучаващите, както и графичните приложения, може да са неспособни да представят текста коректно, освен ако езикът и посоката на текста не са идентифицирани. Макар че за повечето потребители тези проблеми са незначителни, те може да представляват неимоверно големи пречки пред потребителите с увреждания. В случаите, в които значението не може да се определи без информация за произношението (например за определени японски канджи⁸ йероглифи), такава информация трябва да се предостави.

КУ 3.1.1 Език на страницата (ниво А)

Основният човешки език по подразбиране на всяка уеб страница трябва да може да се определи програмно.

Целта на критерия е да гарантира, че разработчиците на съдържание ще предоставят информация в уеб страницата, необходима на потребителските агенти да представят текста и другото лингвистично съдържание коректно. Както помощните технологии, така и конвенционалните потребителски агенти могат да обработват текста по-коректно, когато езикът на уеб страницата е разпознат. Екранните четци могат да заредят подходящите правила за произношението. Визуалните браузери могат да изобразят символите и писмените знаци коректно. Медийните плейъри могат да покажат коректно субтитрите. В резултат, потребителите с увреждания ще са способни по-добре да разбират съдържанието.

Основният човешки език по подразбиране на уеб страницата е основният език за текстообработка, както е изяснено в [Добри практики за интернационализация: уточняване на езика в XHTML & HTML съдържанието](#). Когато една уеб страница използва няколко езика, основният език за текстообработка е езикът, който се използва най-много. (Ако равностойно се употребяват няколко езика, първият използван трябва да се избере като основен човешки език.)

⁸ <https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B6%D0%B8>

Забележка: за многоезични сайтове обекти на съвместимост с ниво А, работната група силно подкрепя разработчиците да изпълнят също [КУЗ.1.2](#) макар той да е от ниво АА.

Изпълнявайки КУ 3.1.1, помагате на:

- Ползвателите на екранни четци или други технологии, преобразуващи текст в синтезирана реч;
- Хора, намиращи за трудно да четат с лекота и прецизност текстов материал като разпознаване на символи, , азбуки, както и декодиране на думи;
- Хора с някои определени когнитивни, езикови и учебни увреждания , използващи софтуер за преобразуване на текст в реч;
- хората, разчитащи на субтитри за синхронизирана медия.

Примери за КУ 3.1.1

- уеб страница със съдържание на два езика

Страница, изработена в Германия и написана на HTML, включва съдържание на немски и английски, но по-голямата му част е на немски. Основният човешки език е определен като немски (de) от атрибута lang на html елемента.

[КУЗ.1.2](#) **Език на Части (Ниво АА)**

Човешкият език на всеки пасаж или фраза в съдържанието трябва да може да бъде програмно определен, с изключение на собствените имена, техническите термини, думи от неопределен език и думи или фрази, характерни за непосредствено заобикалящия ги текст.

Целта на Критерия е да се гарантира, че потребителските агенти могат правилно да представят съдържание, написано на няколко езика. Това дава възможност на потребителските агенти и помощните технологии да представят съдържанието според правилата за представяне и произношение на езика. Това се отнася както за графичните браузъри, така и за екранните четци, Брайллови дисплеи и други гласови браузъри.

И помощните технологии, и традиционните потребителски агенти могат да обработят текста по-точно, когато езикът на всеки текстов пасаж е точно определен. Екранните четци могат да заредят съответните правила за произношение на текста. Визуалните браузъри могат да показват знаци и скриптове правилно. Това е особено важно при превключването между езици, които се четат от ляво на дясно и езици, които се четат от дясно на ляво, или когато текстът е написан на език,

който използва различна азбука. Потребителите с увреждания, които знаят всички използвани на Уеб страницата езици, ще могат по-добре да разберат съдържанието, ако всеки пасаж е отразен по подходящ начин.

Когато няма друг определен език за фраза или пасаж от текст, неговият човешки език е човешкият език по подразбиране за Уеб страницата (виж [КУЗ.1.1](#)). Така и човешкият език на цялото съдържание в едноезични документи може да бъде определен програмно.

Индивидуални думи или фрази от един език могат да станат част от друг език. Например, „рандеву“ е френска дума, която е приета в английския език, тя се появява в английски речници и се произнася правилно от екранните четци. Следователно, един пасаж от текст на английски може да съдържа думата „рандеву“, без да уточнява, че човешкият език е Френски и това ще изпълнява Критерия. Често пъти, когато езикът на текста се променя за една дума, тази дума е станала част от езика на околния текст. Тъй като това е толкова често срещано в някои езици, единични думи трябва да се считат за част от езика на околния текст, освен ако не става ясно, че промяната в езика е нарочна. Ако има съмнение дали промяната на езика е нарочна, помислете дали думата ще се произнася по същия начин(с изключение на акцента или интонацията), както в езика на околния текст.

Повечето професии изискват честа употреба на технически термини, които може да произлизат от чужди езици. Такива термини обикновено не се превеждат на всички езици. Универсалният характер на техническите термини улеснява комуникацията между специалисти.

Някои често срещани примери за технически термини включват: Хомо сапиенс, Алфа Кентавър, херц и абис корпус.

Идентифицирането на промени в езика е важно поради редица причини:

- Позволява на брайловия преводачески софтуер да следи промените в езика, например, замяна на контролни кодове на символи с ударения и поставянето на контролни кодове, необходими за предотвратяването на погрешно използване на стенографски брайл.
- Речевите синтезатори, поддържащи няколко езика, ще могат да възпроизведат текста със съответния акцент и произношение. Ако

промените не са маркирани, синтезаторът ще направи всичко възможно да възпроизведе думите на езика по подразбиране. В резултат от това френската дума за автомобил „voiture“ ще бъде произнесена „voyture“ от синтезатор на реч, който използва английски като език по подразбиране.

- Маркирането на промените в езика може да помогне при бъдещи разработки в областта на технологиите, например, потребители, които не са в състояние да превеждат от един език на друг сами, ще могат да използват машини за преводи на непознати езици.
- Маркирането на промени в езика може също да подпомогне потребителските агенти при предоставяне на дефиниции с помощта на речник.

Изпълнявайки КУЗ.1.2, помагате на:

- потребителите на екранни четци или други технологии, които преобразуват текст в синтетична реч;
- хора, за които е трудно да четат писмени материали с плавност и точност, като разпознаване на знаци и азбуки, декодиране на думи, и разбиране на думи и изрази;
- хора с определени когнитивни и езикови увреждания, които използват софтуер за преобразуване на текст в реч;
- хора, които разчитат на надписи, за да разпознават промените в езика на саундтрака на синхронизирано медийно съдържание.

Примери за КУЗ.1.2

- *Немска фраза в изречение на английски.*

В изречението, „Той твърди, че ГДР (Германската Демократична Република) бе просто “Treppenwitz der Weltgeschichte“ немската фраза “Treppenwitz der Weltgeschichte“ е маркирана като такава. В зависимост от езика за маркиране, английският или може да бъде посочен като език за целия документ, освен ако не е посочен друг, или да бъде посочен на ниво абзац. Когато екранен четец срещне фраза на немски, той променя правилата за произношение от английски на немски, за да произнесе думите правилно.

- *Алтернативни езикови хипервръзки*

HTML Уеб страница включва връзки към версии на страницата на други езици (например немски, френски, холандски, испански и др.). Текстът на всяка връзка представлява името на езика, изписано на съответния език. Езикът на всяка връзка е индикиран чрез атрибута lang.

- Думата „Подкаст“, използвана в изречение на френски.

Понеже „подкаст“ е част от жаргона на околния текст в следния откъс, „À l’occasion de l’exposition „Energie éternelle. 1500 ans d’art indien », le Palais des Beaux-Arts de Bruxelles a lancé son premier podcast. Vous pouvez télécharger ce podcast au format M4A et MP3 », не се изисква индикация за смяна на езика.

Н 3.2: Предсказуемо

Направете уеб страниците да изглеждат и действат предвидимо.

Целта на насоката е да помогне на потребителите с увреждания чрез представяне на съдържанието в предвидим порядък от уеб страница на уеб страница и да направи поведението на функционалните и интерактивните компоненти предсказуемо. За някои потребители е трудно да формират представа за уеб страницата: екранните четци представят съдържанието като едноизмерен поток от синтезирана реч, което затруднява разбирането на пространствените връзки. Потребителите с когнитивни ограничения може да се объркат, ако компонентите се появяват на различни места в различните страници.

Например ползвателите на екранни лупи виждат само част от екрана в даден момент. Последователността в оформлението ги улеснява при откриването на навигационните ленти и други компоненти. Поставянето на повтарящите се елементи в идентичен относителен ред в комплект от уеб страници позволява на потребителите със затруднения при четене да се фокусират върху една област от екрана, вместо да отделят допълнително време за разшифроване на текста към всяка връзка. Потребителите с ограничена подвижност на ръцете по-лесно могат да определят как да изпълнят задачите си, използвайки най-малко клавиши.

КУ 3.2.1 На фокус (ниво А)

Когато някой компонент попадне на фокус, той не трябва да предизвиква промяна на контекста.

Целта на критерия е да осигури на посетителите предвидимост във функционалността, когато преминават през документ. Никой попаднал на фокус компонент, способен да стартира събитие, не трябва да променя контекста. Примери за променящи контекста компоненти, попаднали на фокус, включват, но не се ограничават до:

- Автоматично изпращащи се формуляри , щом даден елемент попадне на фокус;

- отварящи се нови прозорци при фокусирането върху даден компонент;
- при попадане на фокус на даден компонент, фокусът се премества върху друг компонент;

Фокусът може да се премести върху контрол или чрез клавиатурата (т.е. с натискане на таб до даден контрол), или чрез мишката (т.е. кликвайки върху текстово поле). Движението на мишката върху контрол не премества фокуса, освен ако някакъв скрипт не предполага подобна реакция. Забележете, че за някои видове контроли, кликването върху тях би ги активирало (т.е. бутон), което на свой ред би могло да инициира промяна в контекста.

Забележка: това, което тук се разбира под „компонент“ понякога се нарича „елемент“ или „компонент на потребителския интерфейс“.

Изпълнявайки КУ 3.2.1, помагате на:

- хората с нарушено зрение, когнитивни ограничения и двигателни затруднения, като ограничавате вероятността за неочаквана промяна в контекста.

Примери за КУ 3.2.1

- падащо меню
Падащо меню в уеб страница предоставя на потребителите избор на дестинации. Ако потребителят използва клавиатурата за придвижване до определена възможност и я активира с клавиши интервал или ентър, ще се отвори нова страница. Ако обаче лицето се придвижи до някоя от възможностите и натисне клавиша escape или tab за излизане от менюто, не се отваря нов екран, тъй като фокусът се измества от падащото меню.
- Пример за провал: диалог за помощ

Когато дадено поле е на фокус, се отваря прозорец с диалог за помощ, описващ полето и предоставящ различни опции. Натискайки таб в страницата, потребителят попада в отварящия се диалог, който премества фокуса от контрола всеки път, щом потребителят се опита да премине през полето.

КУ 3.2.2 При въвеждане (ниво А)

Промяната в настройката на който и да е компонент на потребителския интерфейс не трябва автоматично да предизвиква промяна в контекста, освен ако потребителят не е осведомен за последствията преди да използва елемента.

Целта на критерия е The осигури предсказуемост на последствията от въвеждане на данни или избор на контрол във формуляр. Промяната в настройката на всеки компонент на потребителския интерфейс променя някакъв аспект на контрола, който ще се запази, когато вече не се взаимодейства с него. Така поставянето на отметка, въвеждането на текст в текстово поле или промяната на избора в списъчен контрол променя техните настройки, но активирането на връзка или бутон - не. Промените в контекста могат да объркат потребителите, които не могат лесно да възприемат промяната или лесно се разконцентрират от промените. Промените в контекста са подходящи, само когато е ясно, че те ще се случат като резултат на потребителско действие.

Забележка: Този критерий обхваща промените **в контекста, причинени от промени в настройката на контрол. Кликването върху връзки или етикети в многоколонен контрол активира контрола, а не променя настройките му.**

Забележка: Това, което тук се разбира като „компонент“ или „компонент на потребителския интерфейс“, понякога се нарича „елемент на потребителския интерфейс“.

Изпълнявайки КУ 3.2.2, помагате на:

- Потребители с увреждания, като правите интерактивното съдържание по-предсказуемо. Внезапните промени в контекста могат да са толкова дезориентиращи за потребители с нарушено зрение или с когнитивни ограничения, че те да не са способни да използват съдържанието.
- Лица, неспособни да забележат промени в контекста, е по-слабо вероятно да се дезориентират при навигирането в сайт. Например:
  - Незрящи или слабо виждащи лица, изпитващи трудности да разберат кога е настъпила визуална промяна, като изскачащ нов прозорец. В този случай предварителното предупреждение към потребителите за промени в контекста намалява объркването, когато потребителят открие, че бутонът за назад вече не реагира според очакванията.
- Някои слабо виждащи, със затруднения при четене, интелектуални увреждания и други затруднения при интерпретирането на визуални податки може да се възползват от допълнителни податки, за да забележат промените в контекста.

Примери за КУ 3.2.2

- Предоставен е формуляр за създаване на календарни събития в уеб базирано приложение - календар и организатор. Наред със

стандартните полета за тема, час и място съществува и набор от радио бутони за определяне типа на новото календарно събитие. Типът му може да е заседание, среща или напомняне. Ако потребителят избере бутона за заседание, се появяват допълнителни полета в страницата за въвеждане на участниците. При избор на бутона за напомняне се появяват Други полета. Понеже само отделни части от събитието се променят, цялостната структура се запазва, основният контекст остава непроменен за потребителя.

- Формуляр съдържа полета представящи телефонни номера за САЩ. Всички номера имат трицифрен код на областта, последван от трицифрен префикс и накрая четирицифрен номер, като всяка част от номера се въвежда в отделно поле. Когато потребителят попълни едното поле и въведе първата цифра за следващото поле, фокусът автоматично се премества в следващото поле на телефонния номер. За това поведение на полетата потребителят е информиран още в началото на бланката.

КУЗ.2.3 Съгласувана Навигация (Ниво АА)

Навигационни механизми, които се повтарят на няколко [уеб страници](#) в рамките на [набор от уеб страници](#), трябва да са в [същия относителен ред](#) всеки път, освен ако няма иницирирана от потребителя промяна.

Целта на Критерий е да насърчи използването на последователното представяне и оформление за потребителите, които си взаимодействат с повтарящо се съдържание в рамките на набор от уеб страници и имат нужда да намерят специфична информация повече от веднъж.

Потребителите с намалено зрение, които използват екранни лупи за увеличение на малка част от екрана, често използват визуални подсказки и границите на страницата за да локализируют повтарящо се съдържание. Представянето на повтарящо се съдържание в един и същи ред също е важно за зрящи потребители, които използват пространствената си памет или визуалните подсказки за намирането на повтарящо се съдържание.

Важно е да се отбележи, че използването на фразата „в същия ред“ в този раздел не означава, че не могат да се използват поднавигационни менюта, блокове за вторична навигация или структурата на страницата. Този Критерий по-скоро е предназначен да помага на потребителите, които си взаимодействат с повтарящо се съдържание на Уеб страницата, да бъдат в състояние да предположат местоположението на

съдържанието, което търсят, и да го намерят по-бързо, когато се срещнат отново с него.

Потребителите могат да инициират промяна в порядъка, като използват адаптивни потребителски агенти или настройки, така че информацията да е представена по най-полезен за тях начин.

Изпълнявайки КУЗ.2.3, помагате на:

- потребителите с когнитивни ограничения или умствени увреждания, слабо виждащите и незрящите.

Примери за КУЗ.2.3

- **Контроли с неизменчиво разположение**

Поле за търсене е последният елемент на всяка страница в сайт. Потребителите ще могат бързо да намерят функцията за търсене.

- Разширяващо се навигационно меню

Навигационно меню, включващо списък от седем точки с връзки към основните раздели на сайта. Когато потребителят избере някоя от тези точки, в основното меню се вмъква съответно подменю.

- Контроли за пропускане на навигационното меню с неизменчиво разположение

Връзка „Пропусни навигацията“ (или „премини към основното съдържание“) е налична като първа връзка на всяка страница в Уеб сайт. Връзката позволява на потребителите бързо да пропускат заглавни надписи и навигационно съдържание, за да започнат да разглеждат основното съдържание на страницата.

- Връзка „Към навигацията“

Навигационното съдържание е винаги разположено на дъното на всяка страница в набор от Уеб страници. Връзка „Към навигацията“ е винаги разположена в началото на всяка страница, за да могат потребителите с клавиатура лесно да локализират това, от което имат нужда.

КУЗ.2.4 Съгласувана Идентификация (Ниво АА)

Компоненти, които имат една и съща функционалност в набор от Уеб страници, трябва да са идентифицирани неизменчиво.

Целта на Критерия е да осигури неизменчивото идентифициране на функционални компоненти, появяващи се многократно в рамките на набор от Уеб страници. Подходът, който потребителите на екранни четци ползват при разглеждане на Уеб сайт, разчита предимно на тяхното запознаване с функциите, които може да се появят на различните страници. Ако идентични функции имат различни етикети в различните Уеб страници, сайтът ще бъде значително по-труден за ползване. Това също може да бъде объркващо и да увеличи когнитивното натоварване върху хора с когнитивни ограничения. За това, спазването на последователност при поставянето на етикети ще е в помощ на потребителите.

Тази съгласуваност обхваща и текстовите алтернативи. Ако иконки или други нетекстови елементи имат същата функционалност, то тогава техните текстови алтернативи трябва също да бъдат съобразно направени.

Ако има два компонента на уеб страница, които имат същата функционалност като компонент на друга страница в набор от Уеб страници, то тогава и трите трябва да бъдат съгласувани. Следователно, тези, които са на една и съща страница, също трябва да бъдат съгласувани.

Въпреки че е желателно и е добра практика да има съгласуваност в рамките на уеб страница, КУЗ.2.4 се занимава само със съгласуваността в рамките на набор от Уеб страници, в които нещо се повтаря на повече от една страница в набора.

Изпълнявайки КУЗ.2.4, помагате на:

- Хората, които заучават функционалността на страница от сайт ще могат да намерят желаните функции и на други страници, ако има такива.
- Когато нетекстово съдържание се използва по един и същ начин за идентифициране на компоненти с една и съща функционалност, хората със затруднения при четенето на текст или откриването на текстови алтернативи, ще могат да взаимодействат с уеб, без да са зависими от текстови алтернативи.
- Хората, които разчитат на текстови алтернативи, могат да имат по-предвидимо преживяване. Те също така ще могат да търсят компонент, ако той има съгласуван етикет на различните страници.

Примери за КУЗ.2.4

- Иконка на Документ

Иконка на документ се използва за да се означат документи за сваляне из сайта. Текстовите алтернативи на иконката винаги започват с думата „Сваляне“, следвана от съкратена форма на името на документа. Използването на различни текстови алтернативи за идентифициране на имената на документите е съгласувана употреба на текстови алтернативи.

- Отметка

Иконката под формата на отметка служи като „одобрен“ на една страница, но като „включен“ на друга. Тъй като иконките имат различни функции, те трябва да имат различни текстови алтернативи.

- Съгласувано препращане към други страници

Уеб сайт публикува статии онлайн. Всяка статия обхваща няколко уеб страници, като всяка страница съдържа връзка към първата страница, следващата и предишната страница на статията. Ако препратките към следващата страница са „страница 2“, „страница 3“, „страница 4“ и така нататък, етикетите може да не са еднакви, но са съгласувани. Следователно, тези препратки не са в разрез с този Критерий.

- Иконки с подобни функции

Приложение за електронна търговия използва иконката на принтер, за да позволи на потребителя да отпечата разписки и фактури. В едната част на приложението, иконката с принтера е с етикет „Отпечатай разписка“ и се използва за печат на разписки, а в другата част на приложението иконката е с етикет „Отпечатай фактура“ и се използва за печат на фактури. Етикетирването е съгласувано („Отпечатай х“), но етикетите са различни, за да отразят различните функции на иконките. Следователно, този пример не е в разрез с този критерий.

- Иконка за запазване

Обикновена иконка „запази“ се използва в рамките на уеб сайт, в който функцията е налична на множество уеб страници.

- Иконка и прилежаща връзка към една и съща дестинация

Иконка с алтернативен текст и връзка са разположени една след друга и водят към едно и също място. Добра практика би било да се групират в една

връзка, според [H2: Комбиниране на съседни изображения и текстови връзки водещи към един и същ ресурс](#) (HTML). Въпреки това, ако те са визуално разположени едно над друго, но са отделени в източника, това може да е невъзможно. За да се спази Критерият, текстовата връзка за тези две връзки трябва да бъде само съгласувана, а не идентична. Но най-добра практика е да има идентичен текст, за да може когато потребителите се сблъскат с втория да им е ясно, че той води до същото място като първия.

- Пример за провал

Бутон „търсене“ на една Уеб страница и бутон „намери“ на друга страница имат едни и същи полета за въвеждане и показване на теми в Уеб сайта свързани с въведения елемент за търсене. В този случай, бутоните имат същата функционалност, но не са обозначени съгласувано.

Н 3.3: Помощ при въвеждане

Помогнете на потребителите да избягват и поправят грешки. Всеки допуска грешки. Хората с някои увреждания обаче изпитват по-големи трудности да извършат безпогрешно въвеждане. В допълнение може да им е по-трудно да открият, че са допуснали грешка. Типичните методи за откриване на грешки може да не са очевидни за тях поради ограничено ползване, ограничено цветово възприятие или употребата на помощни технологии. Тази насока цели да намали броя на допусканите сериозни или необратими грешки, да увеличи вероятността потребителите да забележат всички грешки и да им помогне да разберат как да ги поправят.

КУ 3.3.1 Установяване на грешки (ниво А)

Ако грешка при въвеждане е открита автоматично, местоположението ѝ трябва да е идентифицирано и грешката да е описана на потребителя.

Целта на критерия е да осигури на потребителите яснота за възникнала грешка и те да могат да определят каква е тя. Съобщението за грешка трябва да е възможно най-ясно. В случай на неуспешно изпращане на формуляр, повторното представяне на формуляра и посочването на сгрешените полета е недостатъчно за разбирането от някои потребители, че е възникнала грешка. Ползвателите на екранни четци например няма да разберат, че има грешка, докато не срещнат някой от индикаторите. Те може напълно да се откажат да попълват формуляра преди да срещнат индикатора за грешка, смятайки, че страницата просто е нефункционална. Според дефиницията в WCAG 2.0

„входна грешка“ е подадена от потребителя информация, която не е одобрена. Това включва:

- Изисквана от уеб страницата информация, която потребителят е пропуснал;
- Предоставена от потребителя информация, неотговаряща на изискванията за формата или допустимите стойности за данните.

Например:

- Потребителят не въвежда правилната абривиатура в полето за държава, област, провинция и т.н.;
- Потребителят въвежда несъществуващи съкращение;
- Потребителят въвежда несъществуващ пощенски код;
- Потребителят въвежда своята рождена дата с предстояща година;
- Потребителят въвежда букви или пунктуационни знаци в поле за телефонен номер, допускащо само цифри;
- Потребителят въвежда по-ниска ценова оферта от последно предложената или под минималната стъпка в търг.

Забележка: Ако потребител въведе твърде висока или твърде ниска стойност и кодът на страницата автоматично коригира стойността така, че тя да попадне в позволените рамки, грешката на потребителя все пак трябва да бъде описана според изискването на критерия. Подобно описание на грешка, уведомяващо лицето за коригираната стойност би изпълнило както настоящия критерий (Установяване на грешки), така и [КУ 3.3.3 \(Предложения при грешка\)](#).

Установяването и описанието на грешка може да се съчетае с програмирана информация, която потребителските агенти и помощните технологии могат да използват да посочат грешката и да предоставят на потребителя информация за нея. Например някои технологии могат изрично да посочат, че въведената информация не трябва да е извън определен диапазон, или че полето е задължително. В момента малко технологии поддържат този вид програмирана информация, но критерият нито я изисква, нито е пречка пред нея.

Напълно приемливо е грешка да се индикира и чрез други начини като изображение, цвят и др в добавка към текстовото описание.

Вижте също [КУ 3.3.3 Предложения при грешка](#).

Изпълнявайки КУ 3.3.1, помагате на:

- Незрящите или далтонистите да възприемат факта, че е възникнала грешка, като предоставяте информация за входни грешки в текста.
- Хората с когнитивни, езикови и образователни затруднения, изпитващи трудност да разберат смисъла, представен чрез икони и други визуални подсказки.

Примери за КУ 3.3.1

- **Отбелязване на грешките при подаването на формуляр**

Уеб сайт на авиокомпания предлага специална промоция за ценови намаления на полети. Потребителят е подканен да попълни кратък формуляр за лични данни като име, адрес, телефонен номер, предпочитание за място и e-mail. Ако някое от полетата не са попълнени или са попълнени некоректно, се извежда съобщение, уведомяващо потребителя кое поле или полета не са попълнени или са попълнени неправилно.

Забележка: В този пример са използвани две звездички в добавка към цвета.

- Предоставяне на множество подсказки

Потребител пропуска да попълни две полета от формуляра. В допълнение към описанието на грешката и предоставения уникален символ, улесняващ откриването на полетата, те са осветени и в жълто, за улеснение на визуалното им откриване.

КУ 3.3.2 Етикети или инструкции (ниво А)

Трябва да се предоставят етикети или указания, когато съдържанието изисква въвеждане от страна на потребителя.

Целта на критерия е да накара авторите на съдържание да поставят инструкции или етикети, идентифициращи контролите във формуляр, за да знаят потребителите каква входна информация се очаква от тях. Инструкциите или етикетите също могат да уточняват формата на данните за полетата, особено ако форматът е необичаен или съществуват ограничителни правила за коректно въвеждане. Авторите на съдържание имат избор да предоставят на потребителите такива инструкции, само в случай, че отделен контрол е на фокус, особено ако указанията са дълги и многословни.

Целта на критерия не е да претрупа страницата с излишна информация, а да предостави важни податки и указания, които да са от полза на хората с

увреждания. Твърде многото информация и инструкции може да пречат толкова, колкото и ако те са твърде малко. Целта е подsigуряване на достатъчно информация на потребителите за изпълнение на задачата без излишно объркване или движение.

Забележка: Когато за входните обекти са предоставени етикети, връзката на входния обект с етикета (или с кратък текст, служещ за етикет) трябва да може да се определи програмно или да е налична като текст според [КУ 1.3.1](#) [Информация и отношения](#).

Изпълнявайки КУ 3.3.2, помагате на:

- Когато етикетите са асоциирани с входни полета, етикетът се изговаря от екранните четци, когато полето е на фокус и затруднените в двигателния контрол потребители са подпомогнати от по-голяма контролна област за кликуване, тъй като кликуването върху етикета или контрола ще го активира.
- Близостта на етикетите до асоциираните полета помага на ползвателите на екранни лупи поради по-голямата вероятност полето и етикетът му да се визуализират в увеличената област.
- Предоставянето на примери за очаквания формат на данни помагат на потребители с когнитивни, езикови и образователни затруднения да въвеждат коректна информация .
- Ясното означаване на задължителните полета предпазва използващите само клавиатура потребители от изпращането на непълен формуляр и навигирането във върнатия формуляр да открият непопълненото поле, за да въведат липсващата информация.

Примери за КУ 3.3.2

- Поле, изискващо въвеждане на двубуквена абревиатура за американски щат, има до него връзка, която извежда азбучен списък с имената на всички щати и техните коректни съкращения.
- Поле за въвеждане на дата съдържа текст с инициали, загатващи изисквания формат на датата.
- Полето за въвеждане на собствено име е с ясно указан етикет "Собствено име" и полето за фамилия е с етикет „фамилия“ за избягване на объркване относно изискваните имена.
- Телефонен номер за САЩ отделя областния код, централата и номера в три отделни полета. Полето за Областния код е оградено със скоби, а полетата за централа и номер са отделени с тире. Макар пунктуацията да предоставя визуално указание за запознатите с формата на телефонните номера в

САЩ, тя не е достатъчна за етикет към полетата. Само едно поле за телефонния номер също не може да указва всичките три полета. За решаване на този въпрос трите полета са групирани с обща легенда „телефонен номер“: . Визуалните етикети за полетата (освен пунктуацията) не могат да се вградят в дизайна, затова се предоставят невидими етикети с атрибут "title" за всяко от трите полета. Стойностите за този атрибут за всяко от трите полета е съответно "областен код", "централа" и "номер".

КУЗ.3.3 Предложения при грешка (ниво АА)

Ако [грешка при въвеждането](#) е автоматично разпозната и предложенията за корекция са известни, предложенията трябва да се предоставят на потребителя, освен ако това не би застрашило сигурността или целта на съдържанието.

Целта на критерия е да се гарантира, че потребителите получават подходящи предложения за коригиране на грешката при въвеждане, ако това е възможно. Дефиницията на WCAG 2.0 за "грешка при въвеждане" гласи, че това е „информация, предоставена от потребителя, която не е приета“ от системата. Някои примери за информация, която не е приета включват информация, която се изисква, но е пропусната от страна на потребителя и информация, която е предоставена от потребителя, но не покрива изискванията за формат на данни или позволени стойности.

Авторът на съдържанието може да предостави описание на грешката, или потребителският агент може да предостави описание на грешката на базата на специфична, програмно определена информация.

Изпълнявайки КУЗ.3.3, помагате на:

- потребителите, които имат образователни затруднения - да попълват бланки успешно;
- незрящи или слабо виждащи потребители - по-лесно разбират естеството на грешката и как да я отстранят;
- хора с двигателни увреждания - ще могат да намалят броя на повторенията, в които трябва да променят въведена стойност.

Примери за КУЗ.3.3

- Допълнителна помощ при коригиране на грешка при въвеждане
Резултатът от неуспешно изпратена бланка описва грешката, предоставя правилен начин за въвеждане и предлага допълнителна помощ за попълване на полето, в което е възникнала грешката.

- Предложения на Ограничен Набор от Стойности
Поле за въвеждане изисква да бъде въведен месец. Ако потребителят въведе „12“, може да изсочат предложения за корекция.
  - Списък с приемливи стойности, например, "Изберете едно от следните:" януари, февруари, март, април, май, юни, юли, август, септември, октомври, ноември, декември."
  - Описание на набора от стойности, например, "Моля, посочете името на месеца."

Превръщането на въведените данни в друг месечен формат, например, "Имате предвид 'декември'?"

КУЗ.3.4 Предотвратяване на Грешки (Правни, Финансови, Данни) (Ниво АА)

За Уеб страници, които представляват правни задължения или финансови транзакции за потребителя и променят или изтриват данни контролирани от потребителя от системите за съхранение на данни, или които предават потребителски тест отговори, най малко едно от следните трябва да е вярно:

1. подаването на информация е обратимо.
2. Данни, въведени от потребителя, се проверяват за грешки при въвеждането и потребителят ще има възможност да ги отстрани.
3. Достъпен е механизъм за преглеждане, потвърждаване и коригиране на информацията, преди да се финализира подаването.

Целта на критерия е да помогне на потребителите с увреждания да избягват сериозни последици като резултат от грешка при извършване на действия, които не могат да бъдат отменени. Например, закупуването на невъзстановяем самолетен билет или подаването на поръчка за закупуване на акции в брокерска сметка са финансови транзакции със сериозни последици. Ако даден потребител е направил грешка при избирането на датата за пътуване, той или тя може да се окаже с билет за грешен ден, който не може да бъде върнат. Ако потребителят е направил грешка при закупуването на определен брой акции, той или тя може да закупят повече акции от колкото са искали. И двата вида грешки включват транзакции, които се извършват незабавно и не могат да бъдат променени по-късно, което може да се окаже много скъпо. Също така, може да е необратима грешка, ако потребител неволно промени или изтрие данните съхранявани в база данни, от които по-късно може да имат нужда, като например техния профил за пътуване в сайт за туристически услуги. Когато се говори за промяна или заличаване на „контролирани от потребителя“ данни, целта е да се предотврати масовата им загуба, като например изтриване на файл или запис. Целта не е да се изисква потвърждение на всяка команда за запазване или за всяко създаване или редактиране на документи, записи или други данни.

Може да е по-вероятно потребителите с увреждания да допускат грешки. Хора, които изпитват проблеми с четенето, може да объркат словоредата, а тези с двигателни увреждания може да натиснат бутон по погрешка. Предоставянето на възможност за обратно действие позволява на потребителите да коригират грешка, която може да доведе до сериозни последици. Предоставянето на начин да се преглежда и коригира информация дава на потребителите възможност да открият грешка, преди да извършат действие, което да има сериозни последици.

Контролираните от потребителя данни са данни, видими от потребителя, които той може да изтрива и/или променя с преднамерено действие. Примери за такива данни са актуализирането на телефонен номер или адресна регистрация на потребителя, или изтриване на запис на последните фактури от интернет сайт. Това не се отнася за неща като интернет логове и данни от мониторинг на търсачки, с които потребителят не може да взаимодейства или да разглежда.

Изпълнявайки КУЗ.3.4, помагате на:

- потребителите с всякакви увреждания, които е по-вероятно да допуснат грешки.

Примери за КУЗ.3.4

- Потвърждаване на поръчка.

Уеб търговец предлага онлайн пазаруване. При подаването на поръчка, информацията – включително и поръчаните неща, количеството на всяко от тях, адресът за доставка и методът на плащане – са показани, за да може потребителят да провери дали поръчката е правилна.

Потребителите могат да направят промени или да потвърдят поръчката.

- Продажба на акции:

Уеб сайт за финансови услуги позволява на потребителите да купуват и продават акции онлайн. Когато потребител подаде нареждане за покупка или продажба на акции, системата проверява дали борсата е отворена. Ако е извън работното време, потребителят бива предупреден, че сделката ще се извърши в извън работно време и е уведомен относно рисковете на търговията в извънредните търговски часове като му се дава възможност да отмени или потвърди поръчката.

Принцип 4: устойчивост

Н 4.1: Съвместимо

Увеличете съвместимостта с настоящите и бъдещи потребителски агенти, включително с помощните технологии.

Целта на насоката е да подпомогне съвместимостта с настоящите и бъдещи потребителски агенти, особено с помощните технологии. Това се постига като 1) се гарантира, че авторите не извършват нищо, което да пречи на помощните технологии (т.е. зле формирано маркиране) или заобикалянето им (т.е. използвайки неконвенционално маркиране или код) и 2) излагането на информацията в съдържанието по стандартни начини, които помощните технологии могат да разпознаят и с които да взаимодействат. Тъй като технологиите се променят бързо и разработчиците на помощни технологии изпитват сериозни проблеми да са в крак с ускорения темп на промяна, е важно съдържанието да следва установената практика и да е съвместимо с API, за да могат помощните технологии по-лесно да работят с развиващите се нови технологии.

КУ 4.1.1 Разбор (ниво А)

В изпълненото чрез маркиращи езици съдържание елементите трябва да имат всички отварящи и затварящи тагове, да са вместиени (вложени) според техните спецификации, да не съдържат дублиращи се атрибути и всяко ID да е уникално, освен в позволените от спецификациите случаи.

Забележка: Отварящите и затварящите тагове с липсващ в тяхната формация важен символ, като затваряща ъглова скоба (>) или незатворена кавичка в атрибута за стойност, не са завършени (пълни).

Целта на критерия е да гарантира, че потребителските агенти, вкл. помощните технологии, могат точно да интерпретират и правят разбор на съдържанието. Ако съдържанието не може да се разбие до структурирани данни, то различните потребителски агенти може да го представят по различен начин или да са напълно неспособни да направят разбор. Някои потребителски агенти използват „компенсаторни техники“ за да обработят зле кодираното съдържание.

Тъй като компенсаторните техники се различават в отделните потребителски агенти, авторите не могат да са сигурни, че съдържанието ще бъде точно анализирано или ще бъде обработено коректно от специализираните потребителски агенти, вкл. помощните технологии, освен ако съдържанието не е създадено съобразно с правилата във формалната граматика на

технологията. В маркиращите езици, грешките в синтаксиса за елементите и атрибутите, както и неправилното поставяне на отварящите и затварящите тагове, водят до грешки, възпрепятстващи потребителските агенти да направят надежден разбор на съдържанието. Ето защо критерият изисква съдържанието да се анализира единствено според правилата на формалната граматика.

Забележка 1: Концепцията за „добро оформление“ се доближава до това, което се изисква тук. Точните изисквания за анализ обаче варират в маркиращите езици, и повечето не XML-базирани езици не дефинират категорични изисквания за добра формулировка. Затова бе необходима по-голяма конкретност в критерия, за да бъде той общо приложим към езиците за маркиране. Тъй като терминът „добро оформление“ е дефиниран само в XML, и (тъй като затварящите тагове понякога не са задължителни) valid HTML не изисква добре оформен код, терминът не се използва в този критерий.

Забележка 2: С изключение на един-единствен критерий ([КУ 1.4.4 Оразмеряване на текст](#)), който изрично споменава, че установеният в критерия ефект трябва да се постигне без да се разчита на помощните технологии), авторите трябва да изпълнят критерия чрез съдържание, допускащо употребата на помощни технологии (или функции за достъпност в потребителските агенти) от потребителя, където такива помощни технологии (или функции за достъпност в потребителските агенти) съществуват и са на разположение на потребителя.

Изпълнявайки КУ 4.1.1:

- подпомагате помощните технологии да могат да анализират съдържанието правилно и без срикове като гарантирате, че уеб страниците разполагат с пълните отварящи и затварящи тагове и че те са вложени според спецификацията.

Примери за КУ 4.1.1

(няма документиращи)

КУ 4.1.2 Име, роля, стойност (ниво А)

За всички компоненти на потребителския интерфейс (включващи, но не само: елементите на формуляри, връзките и компонентите генерирани от скриптове), името и ролята трябва да могат да бъдат програмно определени; състоянията, свойствата и стойностите, които могат да бъдат зададени от потребителя, трябва да могат да бъдат програмно настроени; и известия за промените на тези елементи трябва да е на разположение на потребителските агенти, вкл. помощните технологии.

Забележка: Този критерий е предимно за уеб автори, които разработват или пишат скриптове за свои собствени компоненти на потребителския интерфейс. Например стандартните HTML контроли вече изпълняват този критерий, когато са използвани според спецификацията.

Целта на критерия е да гарантира, че помощните технологии ще могат да събират информация за, да активират (или конфигурират) и да проследяват състоянието на контролите на потребителския интерфейс в съдържанието.

Когато се използват стандартните контроли от достъпните технологии, процесът е ясен. Ако елементите на потребителския интерфейс се използват според спецификацията, условията на тази клауза ще бъдат изпълнени.

Ако са създадени обаче персонализирани контроли или интерфейсни елементи са програмирани (с код или скрипт) да имат различни от обичайните роля и/или функция, тогава трябва да се вземат допълнителни мерки, за да е сигурно, че контролите предоставят важната за помощните технологии информация и им позволяват да ги контролират.

Особено важно състояние на контрол от потребителския интерфейс е дали той е на фокус или не. Фокусното състояние на контрола може да се определи програмно и известията за промяна във фокуса да се изпращат към потребителските агенти и помощните технологии. Други примери за състоянието на контролите от потребителския интерфейс са дали кутия за отметка или радио бутон са избрани или не, както и дали дърво или негово разклонение са сгънати или разгънати.

Забележка: КУ 4.1.2 изисква програмно определяемо име за всички компоненти на потребителския интерфейс. Имената може да са видими или невидими. Понякога името трябва да е видимо, и в такъв случай то се идентифицира като етикет. Обърнете се към дефиницията за име и етикет в речника за повече информация.

Изпълнявайки КУ 4.1.2,:

- позволявате съвместимост с помощните технологии като екранни четци, екранни увеличители и софтуер за гласово разпознаване, използвани от хората с увреждания, предоставяйки информация за роля, състояние и стойност за всички компоненти на потребителския интерфейс.

Примери за КУ 4.1.2

- Достъпни API

Java аплет използва API за достъпност, определен от езика.

Заклучение

Свободата на изразяване и на мнение, както и достъпът до информация е декларирано в Конвенцията като основно право на хората с увреждания, чрез упражняването на което те могат да функционират като пълноценни личности в обществото, независимо от своята различност. Подобна промяна в социалния статус на хората с увреждания, както и промяната на негативните социални диспозиции към тях, е главната насоченост в социалната концепция, приета в Конвенцията. Българската държава като страна по Конвенцията трябва да насърчава и подкрепя появата на тези политически, икономически, образователни, културни и др. предпоставки, които ще осигурят свобода на изразяване и участие на хората с увреждания чрез типични или атипични, но уникални физически, умствени, комуникативни, езикови, творчески, професионални и др. компетентности, като укрепват тяхната социо-културна идентичност и себеуважение. С идентифицирането и реализирането на конкретни мерки в тази посока се очакват големи социално-икономически и индивидуални ползи.

Достъпността на публичните уеб сайтове е от голямо значение, за да могат хората с увреждания да се развиват и да изпълняват обществените си задължения. Съществуват обаче значителни различия между приетото национално законодателство и реализираните мерки за достъпност поради различията в методите, липсата на знания и капацитет и др. затруднения. По тези причини информацията и комуникацията продължават да бъдат в значителна степен недостъпни за много хора с увреждания.

Екипът на Фондация „Хоризонти“ се надява, че настоящият наръчник ще допринесе за популяризирането на стандартите за уеб достъпност, ще подпомогне и насърчи публичните институции да ги прилагат, което в крайна сметка ще доведе до по-пълното спазване на международно признати права на хората с увреждания, което е условие за по-успешното им включване в съвременното информационно общество.

ЛИТЕРАТУРА / Източници на информация

1. Сачева Д., А. Господинов, Доклад за нуждите и стандартите за достъпност на информацията при интернет представянето на публичната информация от администрацията, 2008, BG 51 PO 002/07/3.1 – 01 [doc](#)
2. Ставрева–Костадинова П., Г. Койчева и др., Изследване на достъпността на web пространството за хора с увреждания, сп. „Наука и технологии“, Social studies, Volume III, Number 7, 2013, pp. 64-69, ISSN 1314-4111 [pdf](#)
3. Ставрева-Костадинова П., Г. Койчева, Оценка на достъпност и ползваемост на осемнадесет интернет страници от обществено значение за България, НАУЧНИ ТРУДОВЕ НА РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ - 2013, том 52, серия 9, стр.83-87, 2013, [pdf](#)
4. Shawn Lawton Henry, Authoring Tool Accessibility Guidelines (ATAG) Overview“, World Wide Web Consortium (2008) Retrieved 2012-12-18 [html](#)
5. Фондация „Хоризонти“, [сайт](#)
6. Гражданска инициатива за уеб-достъпност в публичния сектор, [проект](#)
7. Европейска комисия, Политика на сближаване: стратегически доклад за 2013 г. относно изпълнението на програмата за периода 2007-2013г. (ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ) [pdf](#)
8. Комисия на Европейските общности, За достъпно информационно общество, 2008 [pdf](#)
9. Конвенция на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания [ENG](#) [BGpdf](#)
10. Харта за основните права на ЕС, (2012/C 326/02), [харта](#)
11. Web Accessibility Initiative, How to Meet WCAG 2.0, A customizable quick reference to Web Content Accessibility Guidelines 2.0 requirements (success criteria) and techniques, [WCAG](#)
12. Наръчник на достъпност на инвалидите до сайтове [principles](#)
13. Information and Communications Standard: Making your website more accessible, [pdf](#)
14. Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Web_accessibility
15. Сайт на Мрежа по уеб достъпност <http://webaccess.horizonti.bg>
16. Въпросник за оценка на достъпността на WEB сайтове при работа със системи за речеви съпровод. <http://webaccess.horizonti.bg/vyprosnik>

Приложение Въпросник

Въпросник за оценка на достъпността на WEB сайтове при работа със системи за речеви съпровод

- Трите ви имена;
  - Кой сайт тествате;
  - Коя версия на Windows ползвате;
  - При работа с компютъра използвам:
  - Видът и версията на екранния четец и екранния увеличител;
  - Видът и версията на браузъра;
1. При отваряне на страницата зарежда ли се автоматично звук с продължителност повече от 3 секунди?
- Да - 0
  - Не - 2
2. Ако в страницата автоматично се зарежда звук с продължителност повече от 3 секунди, може ли той лесно да бъде спрял или силата му да се намали без това да повлияе на нивото на звука на речевия синтезатор?
- Да - 1
  - Не - 0
  - Не е приложимо - 1
3. Ако сайтът съдържа навигационно меню или рекламна информация, които са разположени на много редове, осигурена ли е възможност за прескачането на този участък?
- Да - 1
  - Не - 0
  - Не е приложимо - 1
4. Ако сайтът съдържа много редове, заглавията на частите реализирани ли са като отделни заглавия (хединги)?
- Да - 3

- Не - 0
- Частично - 1
- Не е приложимо - 3

5. Ако сайтът съдържа йерархично организирана сложна система от заглавия, реализирани ли са те като заглавия от различно ниво?

- Да - 3
- Не - 0
- Частично - 1
- Не е приложимо - 3

6. Има ли създадена карта на сайта в достъпен HTML формат?

- Да - 3
- Не - 0

7. Имената на фреймовете и регионите подсказват ли какво се съдържа в тях?

- Да - 2
- Не - 0
- Частично - 1
- Не е приложимо - 2

8. Структурирани и подредени в блокове ли са обектите, изграждащи сайта?

- Да - 3
- Не - 0

9. Осигурен ли е пояснителен текст за графичните изображения?

- Да - 3
- Не - 0
- Частично - 1
- Не е приложимо - 3

10. Използвани ли са активни елементи без текстова информация?

- Да - 0
- Не - 5
- Частично - 1

11. При попълване на уебформи разбираемо и ясно ли са озаглавени техните полета и елементи?

- Да - 3
- Не - 0
- Частично - 1
- Не е приложимо - 3

12. Ако е предвидена проверка на коректността на данните, въведени в уебформата, диагностичните съобщения появяват ли се на място, в което ще бъдат лесно забелязани от работещи с екранен четец?

- Да - 3
- Не - 0
- Частично - 1
- Не е приложимо - 3

13. Съществуват ли активни елементи, типът на които не се съобщава от системите за речеви съпровод?

- Да - 0
- Не - 5
- Частично - 1

14. Съдържа ли сайтът линкове или бутони, чийто текст не подсказва действието, което ще се изпълни при активирането им?

- Да - 0
- Не - 3
- Частично - 1

15. Съществуват ли средства за увеличаване на шрифта и осигуряване на контрастен изглед?

- Да - 3

- Не - 0
- Частично - 1

16. Добре ли са комбинирани цветовете. Има ли добър контраст в цветовото съотношение?

- Да - 3
- Не - 0
- Частично - 1

17. Предвидена ли е възможност за изключване на предикативните действия? (Дописване на дума или фраза.)

- Да - 1
- Не - 0
- Не е приложимо - 1

18. Ако в сайта има анимация или видео, предвидени ли са текст или реч, които ги поясняват? Ако сайтът предоставя информация чрез възпроизвеждане на реч (звукозапис), осигурен ли е текст, изобразяващ същата информация?

- Да - 3
- Не - 0
- Частично - 1
- Не е приложимо - 3

19. Ако в сайта има текст, изобразен като графика, за потвърждаване, че отворилият го е човек, а не робот, осигурен ли е алтернативен достъп до текста?

- Да - 5
- Не - 0
- На сайта не се използва такава защита - 10

20. Величините, визуализирани като графики и диаграми, изобразени ли са в цифров вид - текст или таблици?

- Да - 5
- Не - 0

- Частично - 1
- Не е приложимо - 5

21. Когато преминаването на маркера на мишката през даден участък води до определено действие, осигурено ли е алтернативно активиране на споменатото действие? Има ли достъпна индикация, че действието е активирано?

- Да - 8
- Не - 0
- Частично - 2
- Не е приложимо - 8

22. Ако е предвидено опресняване на съдържанието на сайта през определено време, това води ли до затруднение на четенето с екранен четец?

- Да - 0
- Не - 5
- Не е приложимо - 5

23. Ако страницата съдържа текст на различни езици, използва ли се обозначаване на езика на уебстраницата и на отделните фрагменти от нея?

- Да - 2
- Не - 0
- Частично - 1
- Не е приложимо - 2

24. Ако свързаността на изобразените елементи се подсказва с ограждането им в рамка, цвят или графични изображения на стрелки, съществува ли достъпна подсказка за свързаността при работа с екранен четец?

- Да - 4
- Не - 0
- Частично - 1
- Не е приложимо - 4

25. В страницата съдържат ли се активни елементи, с които екраният четец не може да взаимодейства?

- Да - 0
- Не - 8
- Частично - 1

26. Всички действия, предвидени в сайта, могат ли да бъдат извършени с помощта на клавиатура?

- Да - 8
- Не - 0
- Частично - 2

27. Ако сайтът задава времеви лимити за определени действия, могат ли тези лимити да бъдат лесно удължени или изключени?

- Да - 3
- Не - 0
- Не е приложимо - 5

28. За извършването на определено действие нужна ли е реакция в точно определен момент?

- Да - 0
- Не - 3

29. Сваляните от сайта документи в достъпен формат ли са за работа с екранен четец?

- Да - 3
- Някои - 1
- Не - 0
- Не е предвидено от сайта да бъдат сваляни документи – 3

30. Забележки и препоръки:

Екип за разработка на проекта за уеб наръчника

Наръчникът за уеб достъпност и он-лайн въпросника е разработен от интердисциплинарен екип, в който се включени:

- Галина Богданова – експерт математика и информатика,
- Негослав Събев – експерт ИТ-за незрящи,
- Живко Томов – експерт ИТ-за незрящи и програмиране,
- доброволци от Фондация „Хоризонти“ с компетентност в ИТ.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от фондация „Хоризонти“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.